

Aluehallintovirasto

Pelastustoimen palvelut Lapin hyvinvointialueella 2024

Aluehallintoviraston
asiantuntija-arvio

Johannes Ketola

Lapin aluehallintovirasto

Pelastustoimi ja varautuminen

Pelastustoimen palvelut Lapin hyvinvointialueella 2024

21.10.2025

-

Julkaisun tekijät

Aluehallintovirastojen julkaisuja 315/2025

ISSN-2343-3132

ISBN

Rovaniemi

2025

Tekijät Johannes Ketola		Julkaisuaika 30.6.2025	
Julkaisunnimi Pelastustoimen palvelut Lapin hyvinvointialueella 2024			
Tiivistelmä Aluehallintovirasto laatii pelastustoimen järjestämislain (613/2021) mukaisesti vuosittain pelastustoimen järjestämistä koskevan asiantuntija-arvion hyvinvointialueittain ja valtakunnallisesti. Asiantuntija-arviot tarjoavat jäsenneltyä tietoa keskeisistä pelastustoimen palvelujen järjestämisen osa-alueista alueellisille ja kansallisille päättäjille, viranhaltijoille ja asiantuntijoille. Turvallisuusviestintä on tavoittanut enemmän ihmisiä kuin Suomessa keskimäärin. Turvallisuusviestintää on kuitenkin tehty vaikuttavuudeltaan heikommaksi arvioiduilla toteutustavoilla ja toteutunut turvallisuusviestinnän määrä on ollut tarvetta pienempi. Palotarkastuksia toteutui edellistä vuotta enemmän, mutta määrä on pienempi kuin valtakunnallisesti keskimäärin. Valvontaa kohdistettiin riskiperustaisesti majoitusrakennuksiin. Asuin- ja vapaa-ajan rakennusten tarkastustoimintaa ei tehty. Kehitystarpeena on onnettomuuksien ehkäisytyöhön käytettävissä olevan henkilöresurssin lisääminen. Ongelmaruutujen määrissä ei ole tapahtunut parannusta, ongelmaruutuja on kuusi kappaletta, joista kolmessa on ollut vähintään neljä tehtävää joka vuosi. Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika on pysynyt aikaisempien vuosien tasolla, mutta pelastusryhmää edellyttävä pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on pidentynyt. Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika on sitä vastoin nopeutunut, vaikkakin se on valtakunnallisesti verrattuna edelleen todella pitkä. Palvelujen suorituskykykohtaisissa arvioinneissa ei aluehallintoviraston tietoon ole tullut merkittäviä puutteita. Kehittämistarpeita on erityisesti savusukellusta täydentävien sammutusmenetelmien sekä pintapelastusta täydentävien pelastusmenetelmien käyttöönotossa. Pienten paikkakuntien sopimushenkilöstön määrissä on muutamilla asemapaikoilla lisäämistarvetta. Väestönsuojelun suunnitelmat ovat pääosin hyvällä tasolla, mutta olemassa suunnitelmia tulee edelleen täydentää. Suunnittelutyöhön käytettävät resurssit ovat nykyisin osin riittämättömiä. Suoja- ja väistöilat ovat puutteellisia. Alustavassa investointisuunnitelmassa esitetyt investoinnit ovat hyvin perusteltuja ja välttämättömiä palvelun laadun, saatavuuden ja kustannusvaikuttavuuden ylläpitämiseksi.			
Asiasanat Pelastustoimi Asiantuntija-arvio Palvelutaso Hyvinvointialue			
ISSN (painettu) xxxx-xxxx	ISBN (painettu) xxxx-xxxx	ISSN (verkkojulkaisu) 2343-3132	ISBN (verkkojulkaisu) xxxx-xxxx
Kokonaissivumäärä 46		Kieli Suomi	
Julkaisija Lapin aluehallintovirasto			

Čállit Johannes Ketola		Almmustahttináigi 30.6.2025	
Publikašuvnna namma Pelastustoimen palvelut Lapin hyvinvointialueella 2024			
Čoahkkáigeassu Guovlohálddahusdoaimmahat ráhkada gádjundoaimma ordnenlága 613/2021 (Laki pelastustoimen järjestämisestä 613/2021, láhka ii jorgaluvvon sámegillii) mielde jahkásaččat gádjundoaimma ordnemii guoski áššedovdiárvvoštallama buresveadjinguovlluid mielde ja riikkaviidosaččat. Áššedovdiárvvoštallamat fáallet lađastallon dieđu gádjundoaimma bálvalusaid ordnema guovddáš oasseguovlluin guovlluguovdasaš ja našuvnnalaš mearrideaddjiide, virgehálldašeaddjiide ja áššedovdiide. Dorvvolašvuođagulahallan lea fáhten eanet olbmuid go Suomas gaskamearálaččat. Dorvvolašvuođagulahallan lea goittotge dahkkon ollašuhttinvugiiguin, mat leat árvvoštallojuvvon beaktilvuođa dáfus heittogabbon, ja ollašuvvan dorvvolašvuođagulahallama mearri lea leamaš unnit go dárbu. Buollindárkkisteamit dahkkojuvvojedje eanet go ovddit jagi, muhto mearri lea unnit go riikkaviidosaččat gaskamearálaččat. Gohcin čuozihuvvui riskka vuođu idjadanviesuide. Ássan- ja astoáiggeviesuid dárkkistandoaibma ii dahkkon. Ovdánahttindárbun lea lasihit olmmošresurssa, mii lea geavaheamis lihkuhisvuođaid eastadanbargui. Čuolbmaruvttuid mearis ii leat dáhpáhuvvan buorráneapmi, čuolbmaruvttot leat guhtta stuhka, main golmmas lea leamaš unnimustá njeallje barggu juohke jagi. Vuosttas ovttadaga doaimbangearggusvuođaáigi lea bisson ovddit jagiid dásis, muhto gádjunjoavkku eaktudeaddji gádjundoaimma gearggusvuođaáigi lea guhkkon. Gádjunjoavkku doaimbangearggusvuođaáigi lea baicce jođálmuvvan, vaikko dat lea riikkaviidosaččat veardidettiin ain duođaid guhkki. Čađahannákci guoski bálvalusain eai leat bohtán guovlohálddahusdoaimmahaga dihtui mearkkašahtti váilevašvuođat. Ovddidandárbbut leat erenoamážit suovvabuokčama dievasmahtti čáskadanvugiid ja čáhcegieragádjuma dievasmahtti gádjunvugiid atnuiváldimis. Smávva báikegottiid soahpamušveaga meriin lea muhtun stašuvdnabáikkiin lasihandárbu. Álbmotsuodjaleami plánat leat eanaš oasis buori dásis, muhto gustovaš plánaid galgá ain dievasmahttit. Resurssat, mat geavahuvvojit plánenbargui, leat dál oassái vátnásat. Suodje- ja čáhkkensajit leat váilevaččat. Álgoinvesterenplánas ovdanbukton investeremat leat bures vuođustuvvon ja vealtameahttumat bálvalusa kvalitehta, fidnašuvvama ja goluidbeaktilvuođa doalaheapmái.			
Áššesánit Gádjundoaibma Áššedovdiárvvoštallan Bálvalandássi Buresveadjinguovlu			
ISSN (prentejuvvon) xxxx-xxxx	ISBN (prentejuvvon) xxxx-xxxx	ISSN (fierbmepublikašuvdna) 2343-3132	ISBN (fierbmepublikašuvdna) xxxx-xxxx
Oppalaš siidomearri 46		Giella Suomagiella	
Olggosaddi Lappi guovlohálddahusdoaimmahat			

INFORMATIONSSIDA
Regionförvaltningsverkens publikationer 315/2025

Sammanställd av Johannes Ketola		Utgivningsdatum 30.6.2025	
Publikationens titel Räddningsväsendets tjänster i Lapplands välfärdsområde 2024			
Referat			
Enligt lagen om ordnande av räddningsväsendet (613/2021) utarbetar regionförvaltningsverket årligen en expertbedömning av ordnandet av räddningsväsendet på riksnivå och enligt välfärdsområde. Expertbedömningarna ger regionala och nationella beslutsfattare, tjänsteinnehavare och experter strukturerad information om centrala delområden inom ordnandet av räddningsväsendets tjänster. Säkerhetskommunikationen har nått ut till fler människor än i Finland i genomsnitt. Säkerhetskommunikationen genomfördes dock på sätt som bedöms vara mindre effektiva och den motsvarade inte behovet. Det gjordes mer brandsyner än året innan, men antalet är mindre än genomsnittet på riksnivå. Tillsynen riktades på ett riskbaserat sätt till inkvarteringsbyggnader. Brandsyner av bostads- och fritidshus genomfördes inte. Ett utvecklingsbehov är att öka personalresurserna för arbetet med att förebygga olyckor. Ingen förbättring har skett i fråga om antalet problemrutor. Det finns sex problemrutor och i tre av dem har det funnits minst fyra uppdrag varje år. Den första enhetens aktionsberedskapstid har hållits på samma nivå som de tidigare åren, men aktionsberedskapstiden för räddningsverksamhet som kräver en räddningsgrupp har förlängts. Räddningsplutonens aktionsberedskapstid har däremot förkortats, även om den fortfarande är väldigt lång jämfört med hela landet. Vid bedömningen av kapaciteten för de olika tjänsterna har regionförvaltningsverket inte fått kännedom om några betydande brister. Det finns utvecklingsbehov särskilt när det gäller att börja använda släckningsmetoder som kompletterar rökdykning och räddningsmetoder som kompletterar ytbärgning. På små orter finns det på några stationsplatser behov av att öka mängden avtalspersonal. Planerna för befolkningsskyddet är i huvudsak på en god nivå, men befintliga planer bör fortsättningsvis kompletteras. Resurserna för planeringsarbete är för närvarande delvis otillräckliga. Skydds- och evakueringslokalerna är bristfälliga. De investeringar som föreslås i den preliminära investeringsplanen är välmotiverade och nödvändiga för att upprätthålla kvaliteten på och tillgången till tjänsterna samt kostnadseffektiviteten.			
Ämnesord Räddningsväsendet Expertbedömning Servicenivå Välfärdsområde			
ISSN (tryckt) xxxx-xxxx	ISBN (tryckt) xxxx-xxxx	ISSN (webbpublikation) 2343-3132	ISBN (webbpublikation) xxxx-xxxx
Sidantal 46		Språk Finska	
Utgivare Regionförvaltningsverket i Lappland			

Sisällysluettelo

1	Onnettomuuksien ehkäisyn palvelut	8
2	Pelastustoiminnan palvelut	17
3	Pelastustoiminnan suunnitelmat	31
4	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	34
5	Väestönsuojelun palvelut	37
6	Pelastustoimen palvelujen laatu ja sen kehittämistarve	38
7	Pelastustoimen investointien tarve ja vaikutukset	43
8	Menetelmät ja laatuseloste	45
9	Liitteet	46
10	Lähteet ja arvioinnissa käytetty taustaineisto	48

Lukijalle

Aluehallintovirasto valmistelee pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 14 §:n mukaisesti alueellaan pelastustoimen palvelutason ja rahoituksen tason riittävyyden arvioimiseksi vuosittain asiantuntija-arvion hyvinvointialueittain. Asiantuntija-arvioissa tarkastellaan ja arvioidaan pelastustoimen palvelutasoa tehtäväkohtaisesti, pelastustoimen palvelujen tarvetta, saatavuuden ja laadun toteutunutta ja arvioitua tulevaa kehitystä sekä investointien tarvetta ja vaikutuksia.

Asiantuntija-arviot toimitetaan sisäministeriölle ja julkaistaan julkisessa tietoverkossa. Asiantuntija-arvioilla on merkittävä asema sisäministeriön, valtiovarainministeriön ja hyvinvointialueiden vuosittaisissa neuvotteluissa.

Vastuu pelastustoimen järjestämisestä on vuoden 2023 alusta alkaen 21 hyvinvointialueella ja Helsingin kaupungilla. Vuonna 2025 laadituissa arvioissa tarkastellaan pelastustoimen palveluja ja niiden tasoa sisällöllä, joka on määritelty sisäministeriön asetuksessa hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuudesta sekä aluehallintoviraston asiantuntija-arviosta (21.12.2022/1213).

Arvioinnin pääasiallinen tietolähde on hyvinvointialueiden vuosittaiset selvitykset. Arvioinnissa käytetään lisäksi muuta valvontatyössä esille tullutta tietoa, kuten kanteluratkaisuja ja korjausmääräyksiä. Lisäksi arvioinnissa hyödynnetään hyvinvointialueen omavalvonnan tuottamaa tietoa, keskeisiä toimintaa määrittäviä dokumentteja, kuten palvelutasopäätöksiä, sekä PRONTO-tilastoja (pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastot).

Asiantuntija-arviot tarjoavat jäsenneltyä tietoa keskeisistä pelastustoimen palvelujen järjestämisen osa-alueista alueellisille ja kansallisille päättäjille, viranhaltijoille ja asiantuntijoille. Arviot tukevat myös hyvinvointialueiden toiminnan suunnittelua.

Kiitämme Lapin hyvinvointialueen yhteyshenkilöitä ja asiantuntijoita hyvästä yhteistyöstä ja panostuksesta arviointikokonaisuudessa.

1 Onnettomuuksien ehkäisyn palvelut

Onnettomuuksien ehkäisyn palveluja ovat pelastustoimelle kuuluva

- ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä
- palontutkinta
- yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi
- onnettomuuskehityksen seuranta
- hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta
- valvontatehtävät
- valmiustarkastukset.

Tässä luvussa arvioidaan onnettomuuksien ehkäisyn palvelujen tarvetta, saatavuutta ja kehittämistarvetta.

1.1 Ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä

Pelastustoimelle kuuluvaa ohjausta ovat muun muassa

- rakentamisen, pelastussuunnitelmien laatimisen ja poistumisturvallisselvitysten laatimisen ohjaus ja viranomaisen suorittama arviointimenettely
- omatoimisen varautumisen tukeminen
- pelastustoimen laitteiden ja laitteistojen kunnossapidon ohjaaminen.

Pelastustoimelle kuuluvaa neuvontaa ovat muun muassa neuvontapuhelin- ja neuvontasähköpostipalvelut. Turvallisuusviestintää ovat muun muassa yleisötapahtumat, turvallisuuskoulutus, sosiaalisen median viestintä ja mediaviestintä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Toimintaympäristön muutoksina on tunnistettu matkailun kasvun jatkuminen voimakkaana sekä ikäihmisten ympärivuorokautisten hoitopaikkojen vähentäminen ja heidän siirtämisensä erilaisiin asumismuotoihin. Ohjauksessa hyvinvointialueen sote-toimialan, että tilapalvelujen kanssa on keskiössä ollut poistumisturvallisuusselvitysvelvolliset kohteet.

Määrällisesti turvallisuusviestintä tavoittaa keskimääräistä paremmin asiakkaat Lapissa. Luvuissa näkyy pelastuslaitoksen panostus massatapahtumiin osallistumiseen.

Turvallisuusviestintätöihin sovitusta palotarkastajien työaikaresurssista merkittävä osa ei ole ollut käytössä. Resurssin puuttuminen hankaloittaa vaikuttavan turvallisuusviestintätöiden tekemistä huomattavasti. Samaan aikaan esimerkiksi nopeasti kasvava matkailu kasvattaa turvallisuusviestinnän tarvetta alueella huomattavasti.

Palvelutuotannosta ei tällä hetkellä kerätä asiakaspalautetta. Tavoitteena on laatia palvelutuotannon seurannan mittaristo ja asiakaspalautteen keräämisen järjestelmä palvelutuotannon kehittämiseksi ja tietojohdamisen tukemiseksi.

Turvallisuusviestinnän kehittämisessä tärkeintä on turvallisuusviestintätyön sujuvuuden turvaavien rakenteiden luominen ja vahvistaminen.

Muu tieto

Taulukko 1: Kooste turvallisuusviestinnästä Lapin alueella vuonna 2024¹

Turvallisuusviestintä Lappi		Edellinen vuosi	Valtakunnallinen keskiarvo 2024
Tilaisuuksien lukumäärä (*kpl/1000 asukasta)	229 kpl (*1,3)	204 kpl (*1,2)	(*1,5)
Osallistujia väkiluvusta	16 % (28 560 hlöä)	12 % (20 493 hlöä)	13 %
Osallistujien osuudet toteutustavoittain			
Valistuskampanja	5 %	23 %	13 %
Messut tai muu yleisötilaisuus	64 %	57 %	56 %
Turvallisuusneuvonta	3 %	4 %	6 %
Turvallisuuskoulutus	27 %	16 %	25 %

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Lapin alueella on erityisiä tarpeita turvallisuusviestintään, koska kotimaisten ja ulkomaisten matkailijoiden määrä on niin suuri. Matkailijoille annettavan turvallisuusviestinnän sisältö, määrä, viestintätavat ja käytetyt kielet aiheuttavat merkittävästi enemmän tarpeita turvallisuusviestintätyön resurssointiin verrattuna muihin hyvinvointialueisiin.

Turvallisuusviestinnällä tavoitettujen henkilöiden määrä on kasvanut selvästi. Turvallisuusviestintään osallistui 16 % väkiluvusta, koko maan keskiarvon ollessa 13 %. Osallistujamäärästä valtakunnallista keskiarvoa suurempi osuus on kuitenkin tehty vaikuttavuudeltaan heikoimmaksi arvioiduilla toteutustavoilla, massatapahtumilla. Edelliseen vuoteen verrattuna valistuskampanjoiden osuus on pienentynyt ja massatapahtumien ja turvallisuuskoulutuksen kasvanut.

Turvallisuuskouluttajia tarvittaisiin enemmän, jotta turvallisuusviestintätyön vaikuttavuus saataisiin riittävälle tasolle.

1.2 Palontutkinta

Palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen. Palontutkinnassa arvioidaan tulipalon syttymissy ja selvitetään palon

¹ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 6.2.2025.

syttymiseen ja leviämiseen vaikuttaneet tekijät, palosta aiheutuneet vahingot ja pelastustoiminnan kulku. Palontutkinta on jaettu tyypillisesti tasoille 1–3².

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Tason II palontutkintaan on asetettu kriteeristö. Kaikki kriteerit ylittävät palot on tutkittu tasolla II.

Palontutkintaa tulisi kehittää niin, että palontutkinnalle olisi saatavilla koulutettu henkilöstö. Palontutkintaryhmään kuuluu 15 henkilöä, mutta palontutkintaa tekee käytännössä vain muutama henkilö. Henkilöstölle on koulutus- ja resurssitarve palontutkinnassa. Palontutkinnasta saatava tieto tulisi olla hyödynnettävissä paremmin pelastuslaitoksen osalta. Palontutkintaa pitäisi saada resursoitua myös palontutkinnan kynnysarvon alittaviin tehtäviin, josta saisi enemmän tietoa toiminnan kehittämiseen. Valtakunnallisesti tulisi ohjeistaa palontutkintaa enemmän alueittain.

Muu tieto

Taulukko 2: palontutkinta Lapin alueella vuonna 2024.³

Palontutkinta Lappi		Koko maa
Tulipaloja alueella yhteensä lkm	640 kpl	11 876 kpl
Syttymissyy on voitu arvioida vähintään tasolla I	83 %	88 %
Taso II kaikista tulipaloista (*lukumäärä)	3 % (*16)	3 % (*415)
Taso II syttymiskohdasta levinneistä rakennuspaloista	13 %	20 %
Taso II vakavia henkilövahinkoja aiheuttaneista tulipaloista	78 %	89 %
Taso II yli 200 000 omaisuusvahinkoja aiheuttaneista rakennuspaloista	29 %	68 %
Taso II vakavia henkilö -tai omaisuusvahinkoja aiheuttaneista	53 %	75 %
Edellisen vuoden vertailuarvo	86 %	67 %
Vakavia henkilö- tai omaisuusvahinkoja tapausten lkm	15 kpl	269 kpl

² Pelastuslaitosten palontutkinnan käsikirja (2014), s. 11–12.

³ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 14.3.2025.

Taulukko 3 Tahallisten ja tuottamuksellisten tulipalojen ilmoittaminen poliisille Lapin alueella vuonna 2024.⁴

Tahallisten ja tuottamuksellisten tulipalojen ilmoittaminen Lapin alueella		Koko maa
Ilmoitettu lkm	70 kpl	2 509 kpl
Ei ilmoitettu lkm	194 kpl	2 334 kpl
Yhteensä lkm	264 kpl	4 843 kpl
Ilmoitus % (lakisääteinen velvollisuus 100 %)	27 %	52 %
Ilmoitus % edellisenä vuonna	31 %	54 %

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Palontutkinnalla pyritään tuottamaan tietoa tapahtuneista onnettomuuksista, jotta niiden ennaltaehkäisy olisi mahdollista. Lapissa tulipalojen syttymissyö jää selvittämättä useammin kuin koko maassa keskimäärin. (Lappi 17 %, koko maa 12 %). Selvittämättä jääneiden palojen osuus on valtakunnallista keskiarvoa suurempi myös niissä tapauksissa, jotka tapahtuivat nopeamman toimintavalmiusajan alueilla. (Riskiluokissa I-III Lappi 14 %, koko maa 11 %). Näin ollen selvittämättä jääneiden syttymissyöiden ero ei selity sillä, että tulipalot olisivat pitemmälle kehittyneet ja siksi vaikeammin tutkittavissa.

Pronto-tietojen mukaan vakavia henkilö- tai omaisuusvahinkoja aiheuttaneista paloista tutkittiin pienempi osuus tapauksista tasolla II, kuin valtakunnallisesti keskimäärin. Lisäksi tasolla II tutkittujen palojen osuus on laskenut edellisestä vuodesta. Hyvinvointialueen selvityksen mukaan kaikki tutkintakynnyksen ylittäneet palot on tutkittu, joten tehtyjen tutkintojen kirjaamisessa toimenpiderekisteriin on puutteita.

Tahallisten ja tuottamuksellisten palojen ilmoittaminen poliisille ei toiminut lakisääteisellä tavalla, näistä paloista tehtiin ilmoitus vain 27 prosentissa tapauksista, kun lakisääteinen velvollisuus on tehdä ilmoitus kaikista tapauksista. Ilmoitusten määrän osuus on lisäksi laskenut edellisestä vuodesta. Joissakin tapauksissa ilmoitus on tehty, mutta sitä ei ole merkitty Prontoon. Näin ollen toteutuneita ilmoituksia on jonkin verran tilastoja enemmän.

1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi

Pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten ja alueen yhteisöjen ja asukkaiden kanssa ja osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

⁴ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 5.2.2025.

Muita viranomaisia ovat esim. rakennusvalvontaviranomaiset, kaavoitusviranomaiset, ympäristöterveydenhuollon viranomaiset, poliisi ja sosiaali- ja terveystieteiden viranomaiset. Yhteistyötahona ovat lisäksi nuohoojat.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Yhteistyötä tehtiin vastaamalla pelastusviranomaiselle tulleisiin ilmoituksiin ja lausuntopyyntöihin. Ohjauksen, neuvonnan ja turvallisuusviestinnän palvelutarve osoittautui sekä arvioitua suuremmaksi että niihin kohdennettua resurssia työllistävämmiksi.

Yhteistyöllä parannettiin mm. hoivakohteiden omatoimista varautumista ja niiden poistumisturvallisuutta, majoituskohteiden palo- ja poistumisturvallisuutta, paloriskikohteiden asumisen turvallisuutta, tapahtumaturvallisuutta sekä alueen asukkaiden alkusammutustaitoja ja omatoimista varautumista.

Toimiva yhteistyö on säännöllistä, suunnitelmallista ja toimintatavoiltaan vakiintunutta. Uudessa organisaatiossa yhteistyön kehittämien vaatii sekä sisäistä toimintatapojen vakiointia että yhteistyötahojen kanssa verkostoitumista. Viranomaisyhteistyötä kehitetään mm. laatimalla tarvittavia yhteistyösuunnitelmia muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Yhteistyötä tehtiin vastaamalla pelastusviranomaiselle tulleisiin ilmoituksiin ja lausuntopyyntöihin. Aliresurssoinnista johtuen yhteistyön taso erityisesti rakennusvalvontaviranomaisen kanssa vaihtelee merkittävästikin eri paikkakunnilla ja eri ajankohtina.

1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta

Onnettomuuskehityksen seurantaan kuuluu onnettomuusuhkien ja onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seuranta. Seurantaan kuuluu myös omien ja yhteistyössä toteutettavien toimenpiteiden käynnistäminen.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Onnettomuuskehityksen seurantaan ei ole vakioitua prosessia. Onnettomuuksista on seurattu ensisijaisesti niiden valtakunnallista kehitystä. Lapin alueella tapahtuneissa onnettomuuksissa on kiinnitetty huomiota palokuolemien määrään. Vuonna 2024 onnettomuuskehityksen seurannassa nousi esille erityisesti tarve kohdistaa valvontaa riskiperusteisesti matkailua palveleviin asuinrakennuksiin.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Onnettomuuskehityksen seurantaan ei ole vakioitua prosessia. Tehdyt huomiot ja niiden vaikutukset palvelutuotantoon ovat satunnaisia. Vuonna 2024 onnettomuuskehityksen seurannassa nousi esille erityisesti tarve kohdistaa valvontaa riskiperusteisesti matkailua palveleviin asuinrakennuksiin. Tässä tapauksessa onnettomuuskehityksen seuranta toimi asianmukaisesti, huomion tekemisen jälkeen palvelutuotantoa muutettiin merkittävästi huomion mukaisesti.

1.5 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta

Hyvinvointialue voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse tai yhteistoiminnassa muiden hyvinvointialueiden kanssa. Hyvinvointialue voi myös hankkia ne sopimukseen perustuen muilta palvelujen tuottajilta. Vaikka hyvinvointialue hankkii palveluja muulta palvelujen tuottajalta, sillä säilyy vastuu palvelujen järjestämisestä ja niiden asianmukaisen tuottamisen valvonnasta.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvia tehtäviä ei hoideta hyvinvointialueiden välisellä yhteistyöllä.

1.6 Valvontatehtävät

Pelastuslaitoksen on valvottava, että pelastuslain mukaisia yleisiä velvollisuuksia noudatetaan ja että toiminnanharjoittajat ja rakennusten omistajat ja haltijat noudattavat lain mukaisia velvoitteitaan.

1.6.1 Pelastuslain mukaiset valvontatehtävät

Pelastuslaitos valvoo pelastuslain 2 ja 3 luvun säännösten noudattamista. Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Valvonnan tavoitteet määritellään riskiperusteisesti vuosittain valvontasuunnitelmassa huomioiden käytettävissä oleva resurssi. Valvonnan määrälliset tavoitteet saavutettiin. Valvontaprosessi on viisivaiheinen. Jälkivalvonnalla ja saattamalla valvonnat loppuun asti, varmistetaan valvonnan vaikuttavuus. Tulipalojen määrän kehittymisessä uusi valvontaprosessi ei vielä näy.

Kolarin Ylläksellä 1.3.2024 tapahtunut hostellin palo käynnisti majoitusrakennuksien selvitystyön. Majoitusrakennuksien turvallisuutta ja valvontatarvetta selvitettiin asiakirjatyönä yhteensä 1631 kohteesta, joista 107 kohteeseen tehtiin ohjaus- ja neuvontakäynti, arvioiden valittujen majoitusrakennusten turvallisuutta ja valvontatarvetta. Majoitusliikkeiden selvitystyön takia valvontatyön suunnittelua jouduttiin muuttamaan kesken kauden valvontasuunnitelmassa.

Asuinrakennusten ja vapaa-ajan asuinrakennusten valvontaa ei ole tehty. Paloturvallisuuden itsearviointia ei ole tehty. Valvontatoiminnan määrälliset tavoitteet on asetettu valtakunnallista keskiarvoa matalammaksi, koska panostetaan laadun kehittämiseen ja vaikuttamiseen. Turvallisuus- ja pelastuspalvelut on eriytetty ja palotarkastuksia tehdään ainoastaan turvallisuuspalvelun resursseilla.

Muu tieto

Taulukko 4: Kooste palotarkastuksista Lapin alueella vuonna 2024.⁵

Palotarkastukset 2024 Lappi		Edellinen vuosi
Valvottavia A1-A6 kohteita alueella yhteensä	3 820 kpl	-
Suunnitellut määräaikaiset A1-A6 kohteiden tarkastukset (*suunniteltu määrä edellisvuodesta %)	726 kpl (*+24 %)	586 kpl
Keskimääräinen suunniteltu tarkastusväli A1-A6 kohteissa	5,3 vuotta	6,8 vuotta
Toteutuneet määräaikaiset A1-A6 tarkastukset suhteessa suunniteltuihin (*lukumäärä)	87 % (*634 kpl)	100 % (*586 kpl)
A1 Ympäri vuorokautisessa käytössä olevat kohteet (*lukumäärä)	129 % (*271 kpl)	100 % (*249 kpl)
A2 Opetusrakennukset ja päiväkodit (*lukumäärä)	60 % (*72 kpl)	100 % (*90 kpl)
A3 Kokoon-tumis- ja liiketilat (*lukumäärä)	72 % (*165 kpl)	100 % (*114 kpl)
A4 Teollisuus- ja varastorakennukset (*lukumäärä)	71 % (*69 kpl)	100 % (*81 kpl)
A5 Maatalousrakennukset (*lukumäärä)	64 % (*21 kpl)	100 % (*8 kpl)
A6 Muut rakennukset ja kohteet (*lukumäärä)	65 % (*54 kpl)	100 % (*44 kpl)
Toteutuneet määräaikaiset A1-A6 tarkastukset suhteessa vuosien 2021-2023 keskiarvoon	+ 26 %	-
Palotarkastuksia yhteensä / 1000 asukasta (*valtakunnallinen keskiarvo)	4 kpl (*7 kpl)	4 kpl (*7 kpl)
Asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennusten palotarkastukset yhteensä	1 kpl	0 kpl
Asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennusten palotarkastukset yhteensä / 10 000 asukasta (*valtakunnallinen keskiarvo)	0 kpl (*10)	0 kpl (*14)

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pitkien välimatkojen Lapissa fyysisiin käynteihin perustuvassa valvonnassa työpanoksesta muuta maata suurempi osuus menee siirtymisiin. Kun erityisosaamista vaativaa valvontatyötä ei voi kaikilta osin hajauttaa alueen eri osiin, työpanoksesta saatava hyöty on väistämättä pienempi.

Lapissa vuonna 2024 suunniteltiin tehtävän huomattavasti enemmän palotarkastuksia kuin edellisenä vuonna (määrä oli +24 % edellisen vuoden suunnitellusta määrästä). Suunniteltujen palotarkastusten määrä on kuitenkin edelleen huomattavasti pienempi kuin valtakunnallisesti keskimäärin. Esimerkiksi ympäri vuorokautisessa käytössä olevissa kohteissa suunniteltiin tarkastuskäynti Lapissa keskimäärin 3,4 vuoden välein, kun koko maassa käynnit on suunniteltu

⁵ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 13.3.2025.

käynti keskimäärin 2,6 vuoden välien. Suunniteltujen tarkastusten määriin vaikuttaa joissain tapauksissa myös kohteissa oleva yleinen turvallisuustaso, joten määrät eivät ole aina vertailukelpoisia. Suunniteltavien tarkastusten määrissä on myös luontaista vuosittaista vaihtelua, joka myös heikentää lukumäärien vertailukelpoisuutta. Aluehallintoviraston käsityksen mukaan Lapin valvontatoiminnassa on aliresursoinnista johtuvaa vajautta, joka johtaa riskeihin verrattuna liian pitkiin tarkastusväleihin. Tarkastusvälien kasvattaminen on tehty suunnitelmallisesti, jotta käytettävissä olevat resurssit tulisivat mahdollisimman hyvin käytettyä.

Kolarin Ylläksellä 1.3.2024 tapahtunut hostellin palo käynnisti majoitusrakennuksien selvitystyön. Selvitystyön takia valvontatyön suunnittelua jouduttiin muuttamaan kesken kauden valvontasuunnitelmassa. Lopputuloksena palotarkastuksia tehtiin Lapissa merkittävästi enemmän kuin edellisinä vuosina ja ne kohdistuivat riskiperustaisesti korkean riskin kohteisiin.

Asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennusten tarkastustoimintaa ei Lapissa vuonna 2024 tehty. Valtakunnallisesti lähes koko maassa käytössä oleva valvonnan kohdentamisessa käytetty paloturvallisuuden itsearviointikäytäntö ei ollut Lapissa käytössä vuonna 2024. Paloturvallisuuden itsearviointikäytännössä olisi ollut myös valvonnan kohdentamisen lisäksi selkeä turvallisuusviestinnällinen näkökulma. Asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennusten valvontatoimintaa ei kohdennettu muillakaan menetelmillä ja valvontatoiminta oli siten riittämätöntä.

1.6.2 Kemikaalilainsäädännön mukaiset valvontatehtävät

Pelastusviranomaisen valvoo kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia. Toiminnanharjoittajan on tehtävä ilmoitus vaarallisen kemikaalin vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista pelastusviranomaiselle.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Valvontaa on tehty muiden valvonnan tehtävien ohessa. Valvonnan toteuttamisessa on päätösten teon ja käyttöönottotarkastusten suorittamisen osalta ollut viivettä. Kehittämistarvetta on henkilöstön osaamisessa.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Kemikaalilainsäädännön mukaisessa valvonnassa ei ole tullut aluehallintoviraston tietoon merkittäviä puutteita, mutta toiminnassa on kehittämistarpeita erityisesti henkilöstön osaamisessa.

1.6.3 Valmiustarkastukset

Pelastusviranomaiset voivat tehdä tarkastuksia, joilla valvotaan pelastuslain mukaisia järjestelyjä suuronnettomuuksiin ja poikkeusoloihin varautumiseksi.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Erillisiä valmiustarkastuksia ei ole tehty.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Erillisiä valmiustarkastuksia ei ole tehty.

Aluehallintoviraston arvio onnettomuuksien ehkäisyn palveluihin kuuluvien pelastustoimen tehtävien tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Turvallisuusviestintä on tavoittanut enemmän ihmisiä kuin Suomessa keskimäärin. Turvallisuusviestintää on kuitenkin tehty vaikuttavuudeltaan heikommaksi arvioiduilla toteutustavoilla. Koska Lapissa turvallisuusviestinnän tarve on matkailijoiden määrän takia muuta maata suurempi, toteutunut turvallisuusviestinnän määrä on ollut tarvetta pienempi. Yhteistyön taso rakennusvalvontaviranomaisen kanssa vaihtelee alueen eri osissa.

Palontutkinnalla selvittämättömäksi jääneiden tapausten määrä on valtakunnallista keskiarvoa suurempi ja tarkemmalla palontutkinnalla tutkittuja tapauksia on vähemmän kuin koko Suomessa keskimäärin. Tahallisten ja tuottamuksellisten palojen ilmoittaminen poliisille ei toiminut lain edellyttämällä tavalla.

Palotarkastuksia suunniteltiin enemmän kuin edellisenä vuotena ja niitä myös toteutui merkittävästi edellistä vuotta enemmän. Määrä on kuitenkin edelleen pienempi kuin valtakunnallisesti keskimäärin. Valvontaa kohdistettiin riskiperustaisesti majoitusrakennuksiin. Asuin- ja vapaa-ajan rakennusten tarkastustoimintaa ei tehty. Paloturvallisuuden itsearviointi ei ole ollut käytössä.

Kehitystarpeena on onnettomuuksien ehkäisytyöhön käytettävissä olevan henkilöstön määrän lisääminen.

2 Pelastustoiminnan palvelut

Pelastustoiminnalla tarkoitetaan kiireellisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on

- pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuessaa
- rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia.

Pelastustoiminnassa tarvittavat toimenpiteet tulee voida suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

2.1 Onnettomuuskohteen tavoittamisen suorituskyky

Pelastustoiminnan toimintavalmius tulee olla toimintaympäristön riskeihin nähden riittävä. Pelastustoiminnan toimintavalmius muodostuu pelastusmuodostelmien toimintavalmiusajasta ja niiden suorituskyvystä. Kiireellisissä pelastustehtävissä onnistumiseen vaikuttaa se, kuinka nopeasti onnettomuuspaikalle saadaan tehtävällä tarvittava suorituskykyinen pelastusmuodostelma.

Vaativuudet toimintavalmiudelle

Pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa⁶ Suomi on jaettu 1 x 1 kilometrin kokoisiksi ruuduiksi. Ruudut on luokiteltu neljään riskiluokkaan (I–IV) sen perusteella, kuinka todennäköisiä pelastustoimen kiireelliset tehtävät ovat ruudun alueella. Kullekin riskiluokalle on asetettu enimmäisaika, jossa ruudut tulee tavoittaa. Vähimmäistavoitteena on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään 50 %:ssa tehtävistä.

Taulukko 5: Toimintavalmiuden tavoiteajat.

Riski-luokka	1. yksikön toimintavalmiusaika	Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika	Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika
I	6 min	11 min	20 min
II	10 min	14 min	30 min
III	20 min	22 min	40 min
IV	ei vaatimusta	ei vaatimusta	ei vaatimusta

Riskialuekartta

Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksessä on määritelty, että pelastustoiminnan perusvalmiuden palvelut tuotetaan alla olevan riskialuekartan mukaisesti. Lapin riskialuekartta on esitetty liitteessä 1. Kuvassa punainen ruutu

⁶ Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje (SM 21/2012). Uusi Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje on tullut voimaan vuoden 2025 aikana. Arvioinnissa käytetään kuitenkin sitä ohjetta, joka oli arviointia koskevana vuonna voimassa.

on riskiluokan I ruutu, oranssi riskiluokan II ruutu ja keltainen riskiluokan III ruutu.

2.1.1 Ensimmäinen yksikkö

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika on aikaväli ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun ensimmäinen pelastustoimen yksikkö on kohteessa. Ainoastaan kiireellisesti tapahtumapaikalle siirtyneet yksiköt huomioidaan.

Ensimmäisen yksikön toteutuneen toimintavalmiusajan mediaani alueella oli 9 minuuttia 57 sekuntia vuonna 2024. Edellisten kolmen vuoden aikojen mediaanien keskiarvo oli myös 9 minuuttia 57 sekuntia, joten ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika on pysynyt täsmälleen samassa.

Taulukko 6: Pelastustoiminnan toimintavalmiusajat Lapin alueella vuonna 2024.⁷

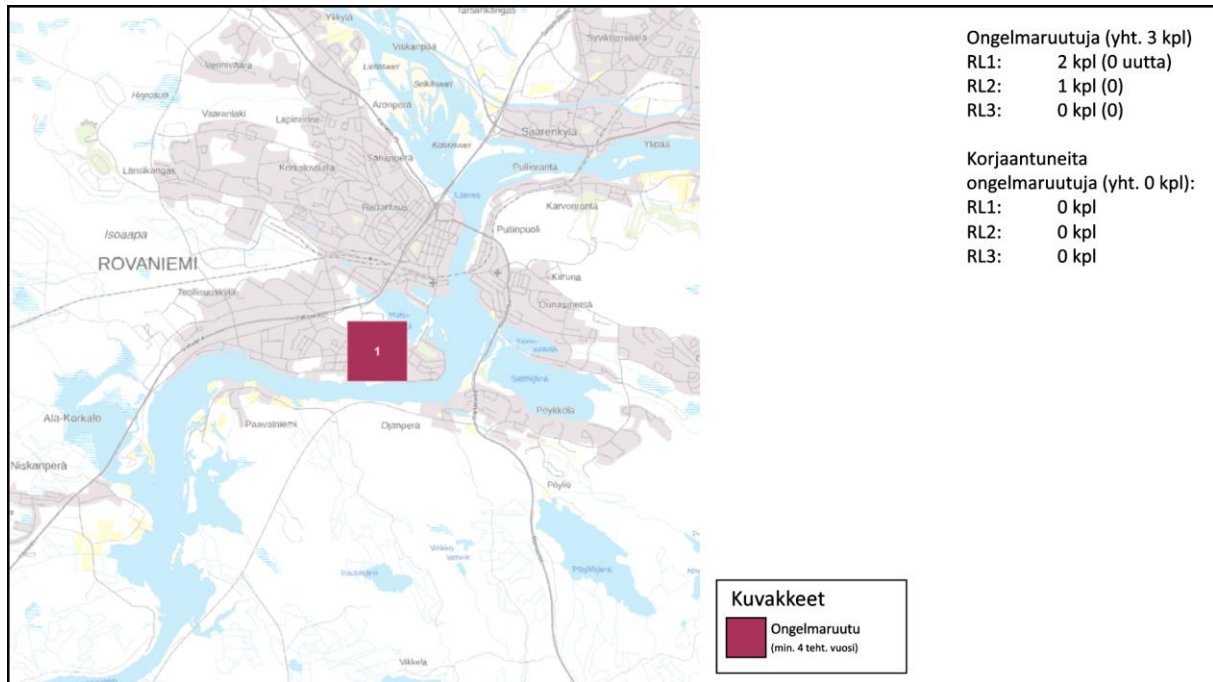
Toimintavalmiusajat Lapin alueella vuonna 2024		2021–2023 keskiarvo	Koko maa 2024
1. yksikön TVA mediaani	09:57	09:57	07:30
Pelastustoiminnan TVA mediaani	15:56	14:47	11:22
Pelastusjoukkueen TVA mediaani	26:29	28:19	15:07

Vuonna 2024 koko alueella yhteensä toteutuneen toimintavalmiusajan lisäksi aluehallintovirasto on selvittänyt oman aineistonsa avulla ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikaa riskiruuduittain. Sellaisia niin sanottuja ongelmaruutuja, joissa toimintavalmiuden toteutuminen on jäänyt tavoitteesta neljänä edellisenä kalenterivuonna (2021–2024), oli Lapin hyvinvointialueella kuusi ruutua. Ruudusta kaksi on Rovaniemellä, kaksi Torniossa, yksi Simossa sekä yksi Sodankylässä.

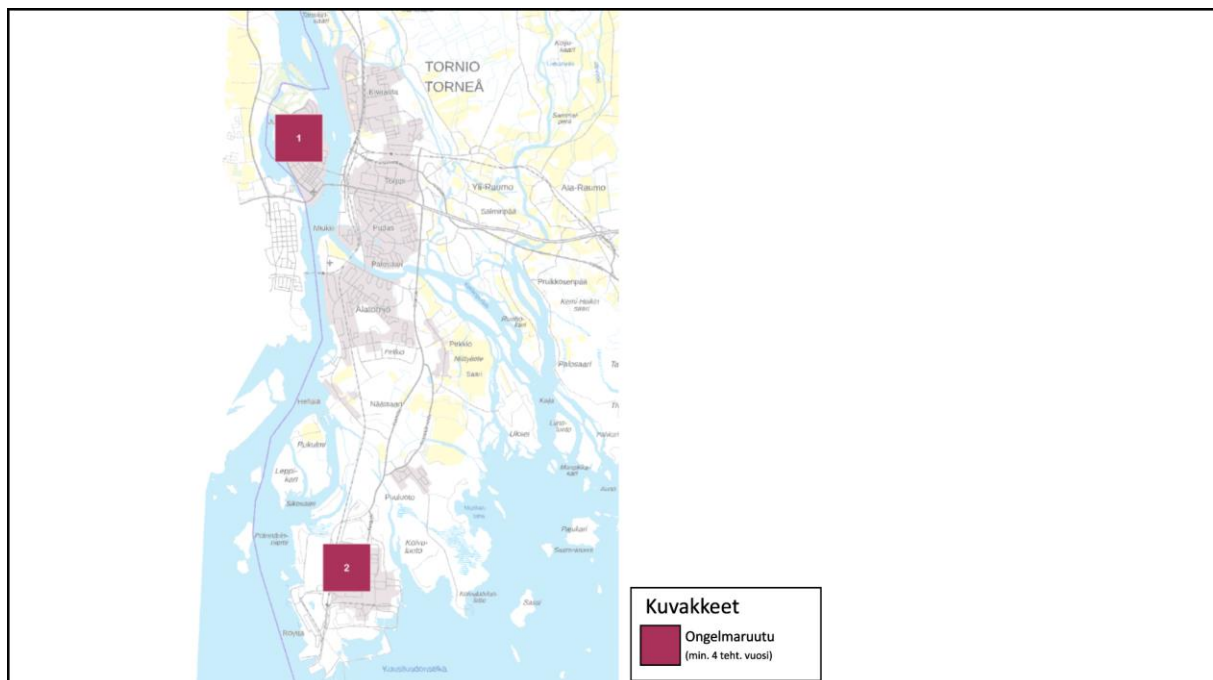
Kun tarkastellaan vain niitä ruutuja, joissa tarkastelujaksolla on ollut vähintään neljä tehtävää jokaisena tarkasteluvuonna, toimintavalmiusaikojen toteutumisessa on huomattava puute kolmessa ruudussa. Ruudut sijaitsevat Rovaniemellä sekä Torniossa. Ongelmaruudut on esitetty alla kuvissa 1 ja 2.

⁷ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 5.2.2025.

Kuva 1: Ongelmaruudut Rovaniemen alueella

Kuva 2: Ongelmaruudut Tornion alueella

Taulukko 7: Kooste ensimmäisen yksikön ongelmaruuduista Lapissa.⁸

Riskiluokka	Ongelmaruutuja (kpl)	Ongelmaruudut, joissa min. 4 teht.
I	2	2
II	3	1
III	1	0
Yhteensä	6	3

2.1.2 Pelastustoiminta

Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on aikaväli ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun vähintään neljän hengen vahvuinen pelastusryhmä aloittaa tehokkaan pelastustoiminnan. Ainoastaan kiireellisesti tapahtumapaikalle siirtyneet yksiköt huomioidaan.

Pelastustoiminnan toteutuneen toimintavalmiusajan mediaani alueella oli 15 minuuttia 56 sekuntia vuonna 2024. Edellisten kolmen vuoden aikojen mediaanien keskiarvo oli 14 minuuttia 47 sekuntia, joten pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on kasvanut selvästi, minuutilla.

2.1.3 Pelastusjoukkue

Pelastusjoukkue koostuu johtajasta ja vähintään kahdesta ja enintään viidestä pelastusryhmästä. Koska todellisen pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikoja ei ole käytettävissä, laskennallisena pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikana toimenpidetilasto PRONTO:ssa käytetään aikaväliä ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun tapahtumapaikalle on saapunut vähintään yhdeksän pelastustoimen henkilöä. Ainoastaan kiireellisesti tapahtumapaikalle siirtyneet yksiköt huomioidaan.

Pelastusjoukkueen toteutuneen toimintavalmiusajan mediaani koko alueella oli 26 minuuttia 29 sekuntia vuonna 2024. Edellisten kolmen vuoden aikojen mediaanien keskiarvo oli 28 minuuttia 19 sekuntia, joten pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika on lyhentynyt merkittävästi. Aika on kuitenkin koko maan aikaan (15:07) verrattuna edelleen erittäin pitkä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Toimintavalmiusaikoihin vaikuttavat pitkät välimatkat, liikenne- ja sääolosuhteet sekä sopimuspalokuntien suorituskyky erityisesti virka-aikana.

Sopimuspalokuntien suorituskyky vaihtelee Lapin eri alueilla. Tilanne on kohtalainen isoissa taajamissa ja matkailukeskuksissa, joissa uutta väkeä saadaan koulutettua sopimuspalokuntiin. Matkailun kausiluontoisuuden takia henkilöstö vaihtuu usein. Haastavin tilanne on pienten väkilukujen

⁸ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 5.2.2025.

kuntakeskuksissa ja kylissä, joissa uutta väkeä sopimuspalokuntien riveihin on saatavissa hyvin niukalti. Väki vanhenee ja vähenee, mikä osaltaan vaikuttaa ko. sopimuspalokunnan henkilöstön suorituskykyyn.

Toimintavalmiuden merkittävimmät toimenpiteet tulevat olemaan pelastusasemaryhmien välittömässä valmiudessa olevan henkilöstön määrän lisääminen kahdesta kolmeen ja sopimuspalokuntalaisten rekrytoiminen ja kurssittaminen. Ensimmäisen yksikön suorituskyvyn, kärki-/kevytyksikkötoiminnan kehittäminen. Palokuntasopimus Tornion Outokummun terästehtaan kanssa. Ivalon, Kemijärven ja Rovaniemen uusien pelastusasemahankkeiden toteuttaminen. Pelastushelikopteritoiminnan kehittäminen, Finnhems ja ASLAK sekä raja-heko.

Meri-Lapissa ja Rovaniemen alueella pelastusjoukkueen toimintavalmius toteutuu hyvin. Harva-alueella suorituskyky vaihtelee pelastusasemaryhmissä riippuen viikonpäivästä ja kellonajasta.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Ongelmaruutujen määrissä ei ole tapahtunut parannusta, ongelmaruutuja on kuusi kappaletta, joista kolmessa on ollut vähintään neljä tehtävää joka vuosi. Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika on pysynyt samassa, mutta pelastusryhmää edellyttävä pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on pidentynyt. Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika on sitä vastoin nopeutunut. Tähän on voinut vaikuttaa tehtävien keskittyminen Meri-Lapin ja Rovaniemen alueille.

2.2 Tulipalojen edellyttämä suorituskyky

Tulipaloihin liittyvällä suorituskyvyllä vastataan rakennuspaloihin, maastopaloihin ja muihin tulipaloihin.

Rakennuspalot voivat edellyttää savusukellusvalmiutta. Savusukelluksella tarkoitetaan paineilmahengityslaitteiden ja asianmukaisten suojavarusteiden avulla tehtävää sammutus- ja pelastustyötä, joka edellyttää tunkeutumista palavaan, savuiseen ja rajattuun sisätilaan tai työskentelyä palavan rakennuksen katolla.

Savusukellus edellyttää pelastajilta tehtävän vaatimaa koulutusta, säännöllistä vuosittaista osaamisen ylläpitävää harjoittelua sekä riittävää fyysistä kuntoa ja riittävää terveydentilaa. Palavan ja rajatun sisätilan sammuttamiseen käytetään myös muita menetelmiä kuin savusukeltamista.

2.2.1 Rakennuspalojen edellyttämä suorituskyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Toimintaympäristön kehitymisessä merkittävää oli ulkomaalaisten matkailijoiden määrän lisääntyminen vuonna 2024. Erityisesti mökkimajoitustiloissa tulipalojen riski kasvoi tottumattomien tulisijakäyttäjien myötä. Vuoden 2024 palvelutuotannolla savusukellustoiminta voitiin varmuudella aloittaa välittömästi (100 %) Kemin, Rovaniemen ja Tornion pelastusasemien vastealueilla. Savusukellusvalmius muissa pelastusasemaryhmissä kootaan usein useammalta

asemalta, joten valmiuden tuottamisen aika vaihteli pienillä paikkakunnilla suuresti.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Rakennuspalojen edellyttämän suorituskyvyn tarve on kasvussa johtuen matkailijoiden, erityisesti ulkomaisten matkailijoiden määrän kasvusta. Savusukellusvalmiudet ovat hyvät Rovaniemen-, Kemin ja Tornion alueella. Muualla savusukellusvalmiudet vaihtelevat runsaasti. Kehittämistarpeena on savusukellusta täydentävien sammutusmenetelmien kehittäminen.

2.2.2 Maastopalojen edellyttämä suorituskyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Sääolosuhteet vaikuttivat suoraan maastopalojen esiintyvyyteen. Tapahtuneissa onnettomuuksissa suorituskyky toteutui suunnitellusti resurssien mukaisesti.

Lentosammutuskykyä tulee kehittää erityisesti erämaa-alueille, jonne on huonot tieyhteydet.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Lapin laajat ja hankalakulkuiset maastoalueet ovat erityinen riski. Tapahtuneissa paloissa suorituskyky arvioitiin riittäväksi. Lappi on mukana EU:n maastopalojen sammutusmoduulissa, joka parantaa merkittävästi myös Lapin alueella tapahtuvien maastopalojen sammuttamisen suorituskykyä.

Lentosammutuskykyä tulee kehittää edelleen. Laajat maastopalot edellyttävät runsaasti henkilöresursseja. Sopimushenkilöstön määrän lisääminen on keskeistä myös maastopalojen suorituskyvyn osalta.

2.2.3 Liikennevälinepalojen edellyttämä suorituskyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Lapissa on pitkiä maantie- ja rautatieliikenneväyliä, viisi lentoasemaa sekä kaksi isoa satamaa. Lisäksi Lapissa sijaitsee Euroopan isoin sotaharjoitusalue, jossa NATO harjoittelee yhdessä Suomen puolustusvoimien kanssa. Maanalaisten kaivosten liikennevälinepalot ovat haastavia tehtäväkokonaisuuksia.

Suorituskyky on toteutunut tavoitteiden mukaisesti vuonna 2024.

Kehittämistarpeina ovat lentoasemapaikkakuntien pelastusvalmiuden kehittäminen, erityisesti Enontekiön, Ivalon ja Kittilän alueilla. Maanalaisten kaivosten pelastusvalmiuden kehittäminen Kemissä ja Kittilässä yhdessä toiminnanharjoittajien kanssa.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Lapin laaja tieverkko, runsas ulkomainen matkailijamäärä, pitkät rataväylät, vilkkaat pienillä paikkakunnilla olevat lentoasemat, maanalainen toiminta sekä vilkkaat satamat aiheuttavat erityisen paljon liikennevälinepalojen riskejä. Palvelut ovat aluehallintoviraston käsityksen mukaan toteutuneet riittävällä tasolla. Suurten riskien takia palveluissa on kuitenkin huomattavia kehittämistarpeita, erityisesti lentoasemapaikkakuntien sekä maanalaisen pelastamisen osalta.

2.2.4 Muiden tulipalojen edellyttämä suorituskky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Suorituskky on toteutunut tavoitteiden mukaisesti

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Aluehallintoviraston tietoon ei ole tullut erityisiä puutteita.

2.2.5 Sammutusveden saamiseen liittyvä suorituskky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Suorituskky on toteutunut tavoitteiden mukaisesti vuonna 2024. Suorituskkyä parannettiin uusilla sammutussäiliöauto ja säiliöautohankinnoilla.

Sammutusvesisuunnitelma päivitetään vuonna 2025. Yhteistyöalueella EU:n HCP-moduuli.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Aluehallintoviraston tietoon ei ole tullut erityisiä puutteita. Lappi on mukana EU:n maastopalojen sammuttamismoduulissa.

2.3 CBRNE-onnettomuuksien pelastustoiminnan suorituskky

CBRNE-onnettomuuksilla tarkoitetaan onnettomuuksia, joissa on osallisena kemiallisia aineita (C), biologisia taudinaiheuttajia (B), radioaktiivisia aineita (R), ydinenergiaa (N) tai räjähteitä (E).

Kemikaalionnettomuuksien torjuntaa tehdään tarvittaessa kemikaalisukelluksella, jolla tarkoitetaan välittömän vaaran alueella tehtäviä tiedustelu-, pelastus-, torjunta- tai muita vastaavia tehtäviä, jotka edellyttävät paineilmahengityslaitteen ja soveltuvan kemikaalisuojapuvun käyttöä.

Kemikaalisukellus edellyttää pelastajilta tehtävän vaatimaa koulutusta, säännöllistä vuosittaista osaamisen ylläpitävää harjoittelua sekä riittävää fyysistä kuntoa ja riittävää terveydentilaa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Suorituskky on toteutunut tavoitteiden mukaisesti vuonna 2024. Suunnittelu ja harjoittelu ovat hyvällä tasolla.

Kemikaalisukellusvalmius ylläpidetään Meri-Lapissa ja Rovaniemellä. Kittilän kultakaivoksen suorituskvyn tuottaa kaivoksen pelastusryhmä.

Kehittämistarvetta on erityisesti suorituskvyn logistiikan kehittämisessä ja toimintamallien yhtenäistämässä.

Vaativissa tehtävissä on lisäresursseja saatavilla yhteistyöalueelta sekä Ruotsista.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

CBRNE-onnettomuuksien riski on Lapissa suuri, johtuen kaivoksista, teollisuudesta sekä satamista. Suunnittelu ja harjoittelu ovat hyvällä tasolla, mutta pitkät välimatkat haastavat suorituskvyn käyttöä muualla kuin Meri-Lapin ja Rovaniemen alueilla.

2.4 Vesipelastamisen suorituskyyky

Vesipelastamista on venekaluston avulla tehtävä pelastustoiminta ja pintapelastus sekä vesisukellus. Pintapelastus tarkoittaa veden pinnalta tai välittömästi pinnan alta ilman vesisukelluslaitetta tehtävää ihmisen, eläimen tai omaisuuden pelastamista ja vahingon torjuntaa. Vesisukellus tarkoittaa vesisukelluslaitetta ja -varustusta edellyttävää ihmisen tai omaisuuden pelastamista ja ympäristövahingon torjuntaa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Suorituskyyky on toteutunut tavoitteiden mukaisesti vuonna 2024. Kehittämistarpeena on suorituskyyvyn jatkuvuuden turvaaminen alueellisella vesipelastuskurssilla 2025.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Matkailijoiden runsas määrä lisää myös vesipelastamisen suorituskyyvyn tarvetta. Riskit hajautuvat laajalle alueelle.

Aluehallintoviraston käsityksen mukaan joidenkin paikkakuntien sopimushenkilöstön vähäisyys ja pitkät välimatkat haastavat vesipelastamisen palvelutuotantoa voimakkaasti. Kehittämistarpeena on pintapelastamisen vaihtoehtojen menetelmien kehittäminen.

2.5 Ympäristövahinkojen pelastustoiminnan suorituskyyky

Ympäristövahinkojen pelastustoiminnalla tarkoitetaan öljy- ja kemikaalivahinkojen pelastustoimintaa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Suorituskyyky on toteutunut tavoitteiden mukaisesti vuonna 2024.

Kehittämistarpeena on merellisen öljyntorjuntavalmiuden henkilöstöresurssin lisääminen, osaamisen kehittäminen ja venekalustohankinnat. Sopimus Suomen Meripelastusseuran kanssa on tullut voimaan 1.1.2025.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Merellisen öljyntorjuntavalmiuden osalta on puutteita henkilöstö- ja kalustomäärissä sekä venekalustossa. Ympäristövahingon torjuntavalmiudet eivät kuitenkaan ole toistaiseksi olleet puutteiden takia merkittävästi uhattuna, mutta mikäli puutteet jatkuvat, valmiudet vaarantuvat.

2.6 Korkealta tai alhaalta pelastamisen suorituskyyky

Korkealta tai alhaalta pelastaminen sisältää ajoneuvokalustolla ja köysipelastamisella tehtävät korkealta tai alhaalta pelastamisen toimenpiteet ja työskentelyn alueella, jossa on putoamisvaara. Putoamisvaarallisella alueella työskentely voi olla henkisesti ja fyysisesti vaativaa työtä, jonka turvallinen suorittaminen asettaa tekijälle terveydentilaan, toimintakyykyyn, koulutukseen ja harjoitteluun liittyviä erityisvaatimuksia.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Suorituskyky on toteutunut tavoitteiden mukaisesti vuonna 2024. Kehittämistarpeina ovat tuulivoimaloista ja hiihtohisseistä pelastamisen kehittäminen yhdessä toiminnanharjoittajien kanssa. Kehittämistarpeena on myös putoamisvaarallisella alueella työskentelyn toiminnan kehittämissuunnitelman toteuttaminen.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Hiihtohissit ja tuulivoimalat aiheuttavat Lapissa erityisiä riskejä korkealta pelastamiselle. Aluehallintoviraston tietoon ei ole tullut erityisiä puutteita korkealta tai alhaalta pelastamisen suorituskyvyssä, mutta erityisinä kehitystarpeina ovat tuulivoimaloiden ja hiihtohissien pelastamisen erityisvalmiudet. Myös putoamisvaarallisella alueella työskentelyn kehittämissuunnitelma tulee toteuttaa, jotta suorituskyky pysyy riittävänä.

2.7 Liikenneonnettomuuksien pelastustoiminnan suorituskyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Liikenneonnettomuuksien pelastamisen suorituskyvyn tarpeeseen vaikuttivat pitkät välimatkat ja ulkomaalaisten matkailijoiden määrän kasvu.

Suorituskyky on toteutunut tavoitteiden mukaisesti vuonna 2024.

Kehittämistarpeena ovat sopimuspalokuntien henkilöstöresurssien lisääminen sekä ensimmäisen pelastusyksikön suorituskyvyn kehittäminen.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pitkät välimatkat sekä ulkomaisten matkailijoiden määrä haastavat liikenneonnettomuuksien pelastustoiminnan suorituskykyä. Aluehallintoviraston tietoon ei ole kuitenkaan tullut merkittäviä puutteita. Merkittävimpänä kehityskohteena on sopimushenkilöstön saatavuuden varmistaminen kaikilla alueen osilla.

2.8 Väestön varoittamisen suorituskyky

Pelastuslaitos huolehtii alueellaan väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa ja varoittamiseen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä.

Kiinteiden väestöhälyttimien teoreettisella kuuluvuusalueella asuu 50 % maakunnan väestöstä. Kuuluvuuden tosiasiallista toteutumista ei ole kaikilta osin varmistettu.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Valtaosa Lapin asukkaista on kiinteiden väestöhälyttimien kuuluvuusalueen ulkopuolella. Kiinteiden väestövaroittimien uusimiseen on suunnitelma vuodelle 2025.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Haja-asutusalueilla asuvien ja oleskelevien ihmisten suuri osuus tekee väestön varoittamisen järjestelyiden toteuttamisesta haastavaa. Lapissa kiinteiden väestöhälyttimien kuuluvuusalueella asuvien sekä oleskelevien ihmisten osuus ei ole riittävän suuri myöskään taajaan asutuilla alueilla. Kiinteiden

väestövaroittimien uusimisen suunnitelma tulee toteuttaa, jotta kattavuus paranee.

2.9 Muiden paikallisten riskien edellyttämät suorituskyyt

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Vuonna 2024 varauduttiin Venäjän hybrdivaikututtamiseen. Kehittämistarpeena on toimintaympäristö- ja riskianalyysien päivittäminen.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Toimintaympäristö- ja riskianalyyseissä on päivitystarvetta, jotta muiden paikallisten riskien edellyttämät suorituskyyt voidaan suunnitella riittäviksi.

2.10 Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarat

2.10.1 Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen määrä

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Matkailijamäärän kasvaminen vaikutti pelastuspalvelujen henkilöstövoimavarojen tarpeeseen erityisesti harva-alueella ja matkailukeskuksissa.

Pelastusasemaryhmien henkilöstömäärää lisättiin ja sopimuspalokuntiin koulutettiin uutta henkilöstöä. Sopimushenkilöstön saatavuushaasteet pelastustoimintaan näkyivät erityisesti virka-aikana. Suorituskyky vaihtelee viikonpäivän ja kellonajan mukaan. Muutoin valmiudet toteutuivat suunnitellusti.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Meri-Lapin ja Rovaniemen alueilla on henkilöstövoimavaroissa hyvä tilanne. Sopimushenkilöstön riittävä saatavuus on haasteellista.

2.10.2 Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen osaamisen ylläpito ja kehittäminen

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Osaamisen ylläpito toteutui suunnitellusti. Erityisesti panostettiin toimintaan lumivyörytilanteessa, putoamisvaarallisella alueella työskentelyyn sekä ympäristövahingon torjuntaan.

Kehitystarpeina ovat vaihtoehtoisten sammutusmenetelmien kehittämien sekä ensimmäisen yksikön suorituskyyyn parantaminen. Vuonna 2025 hankitaan osaamisen arviointiin ja seurantaan tiedonhallintajärjestelmä.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Osaamisen ylläpito on suunnitelmallista. Erityisiä kehittämistarpeita ovat vaihtoehtoisten sammutusmenetelmien kehittämien sekä ensimmäisen yksikön suorituskyyyn parantaminen.

2.10.3 Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen fyysinen toimintakyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Päälylystöllä ei ole fyysisiä vaatimuksia, mutta osa henkilöstöstä on suorittanut vapaaehtoisesti testit. Alipäälylystö ja miehistö on suorittanut noin 90 % vaaditut testit. Sopimushenkilöstöllä on vapaaehtoista suorittaa testit, mutta tulokset on parantuneet ja henkilöstöä on tullut lisää testauksen piiriin.

Kehittämistarpeena on saattaa kaikki operatiiviseen toimintaan osallistuvat fyysisten testien piiriin, myös sopimushenkilöstö. Sopimushenkilöstön osalta testaus-, harjoitus- ja terveydentilantarviointiprosessit ovat liian pitkäkestoisia ja raskaita vuosittain tehtäviksi. Tarvitaan nopeampi ja yksikertaisempi toimintatapa.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Kaikki pelastustoimintaan osallistuvat eivät ole fyysisen toimintakyvyn testauksen piirissä. Kehittämistarpeena on saattaa kaikki sen piiriin.

2.11 Pelastustoiminnan kalustovoimavarat

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Kalustovoimavarat toteutuivat suunnitellusti. Kehittämistarpeena ovat muun muassa kevytyksiköt sekä vaihtoehtoisten sammutusmenetelmien kalustotarpeet.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Kaluston merkittävimminä kehittämistarpeina ovat toimintavalmiuspuutteiden aiheuttamat kevytyksiköt sekä vaihtoehtoisten sammutusmenetelmien vaatimat kalustotarpeet. Sammutusautojen keski-ikä on 18 vuotta. Ajoneuvokaluston pitäminen toimintakuntoisena edellyttää vuosittaisia investointeja.

2.12 Paloasemat ja muut kiinteistöt

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Palvelut toteutuvat suunnitellusti. Kehittämistarvetta on Ivalon, Kemijärven ja Rovaniemen pelastusasemien uudistamisessa yhdessä ensihoidon kanssa. Lisäksi pelastusaseman uusimistarve on Enontekiöllä ja Kittilässä.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Paloasemissa on kehittämistarvetta Ivalossa, Kemijärvellä, Rovaniemellä, Enontekiöllä ja Kittilässä.

2.13 Pelastustoiminnan johtaminen

Pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomainen, ja pelastustoimen muodostelmalla on aina johtaja. Yhteistoimintatilanteissa, joissa pelastustoimintaan osallistuu useampi viranomainen, pelastusviranomainen toimii yleisjohtajana. Pelastustoiminnan johtamisesta laaditaan tarvittavat suunnitelmat, joissa määritellään riskien ja uhkien edellyttämät johtamisjärjestelyt eri laajuuksissa ja myös pitkäkestoisissa tilanteissa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Palvelut toteutuvat tavoitteiden mukaisesti. Pelastustoiminnan johtamistaso on hyvä 24/7, vaikka pinta-ala on laaja. Pelastustehtäviä johtaa aina virkasuhteessa oleva päivystävä ryhmänjohtaja tai P3. Kehittämistarpeena on yhteistoiminta-alueen tilanne- ja johtokeskustoiminnan käynnistäminen ja suunnitelmien ja ohjeiden yhteensovittaminen.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pelastustoiminnan johtaminen toteutui pääasiassa suunnitellusti.

Palvelutasopäätöksen mukaan Lapissa ylläpidetään kolmiportaista johtamisjärjestelmää. Aluehallintoviraston käsityksen mukaan ryhmänjohtamisen ja joukkueenjohtamisen tasot toteutuvat hyvin, pelastuskomppanian ja sitä suurempien muodostelmien johtaminen ei aina kaikissa tapauksessa toteudu suunnitellun mukaisena. Myöskään yhteistyöalueen tilanne- ja johtokeskuksen mahdollistamaa palvelua ei kaikilta osin hyödynnetä.

Kehitystarpeena on järjestää pelastustoiminnan johtamisen suorituskyky siten, että se vastaa sisäministeriön valtakunnallisia ohjeita ja ottaa huomioon yhteistyöalueella sovitut johtamiskäytännöt sekä pelastustoiminnassa tarvittavan kansallisen ja kansainvälisen avun järjestämisen.

2.14 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta

Hyvinvointialue voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse, yhteistoiminnassa muiden hyvinvointialueiden kanssa tai hankkia ne sopimukseen perustuen muilta palvelujen tuottajilta. Vaikka hyvinvointialue hankkii palveluja muulta palvelujen tuottajalta, sillä säilyy järjestämisvastuu ja vastuu palvelujen asianmukaisen hoitamisen valvonnasta.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonnan perusteella tehtävät toteutuivat tavoitteiden ja sopimusten mukaisesti.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Aluehallintoviraston tietoon ei ole tullut merkittäviä puutteita hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonnassa. Yhteistyöalueiden tilanne- ja johtokeskusten aloittaessa yhteistoiminta lisääntyy, joten tehtävien asianmukaisuuden valvonnan tarve myös lisääntyy.

2.15 Pelastusviranomaisen antama virka-apu

Pelastusviranomainen voi antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion, hyvinvointialueen tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Pelastusviranomaisen antama virka-apu toteutui suunnitellusti. Kehittämistarpeena on yhteistyön kehittäminen ensihoidon kanssa.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pelastusviranomaisen antama virka-apu toteutui suunnitellusti.

2.16 Kansainvälisen avun antamisen ja vastaanottamisen suorituskyky

Pelastustoimi osallistuu pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon.

2.16.1 Kansainvälisen avun antamisen suorituskyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Kansainvälisen avun antamisen suorituskyky toteutui tarpeiden mukaisesti. Kehittämistarpeena Ruotsin ja Norjan kuntien kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen ja ylläpito esimerkiksi kahden välisten harjoitusten avulla. Lapin hyvinvointialue tuottaa Ruotsin Pellon alueen ensilähdön pelastustoiminnan valmiuden. Ruotsin Haaparannan kunnalle tuotetaan puomitikasyksikön valmius. Muuten rajan yli annetaan apua Ruotsiin ja Norjaan aina sitä pyydettyäessä resurssien mukaisesti. Lapin pelastuslaitos muodostaa osan EU:n HCP-moduulin suorituskyvystä sekä Pohjois-Suomen arktisen pelastusjoukkueen suorituskyvystä lähinnä tulvantorjuntaan, maastopalojen sammuttamiseen ja sortumaonnettomuuksien pelastustehtäviin.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Lapin pelastuslaitoksen lähialueyhteistyö Ruotsin ja Norjan kuntien kanssa on päivittäistä ja laaja-alaista. Sen kehittämien ja ylläpito vaatii kuitenkin edelleen panostuksia esimerkiksi harjoituksiin. Lapin pelastuslaitos muodostaa osan EU:n HCP-moduulin suorituskyvystä sekä Pohjois-Suomen arktisen pelastusjoukkueen suorituskyvystä.

2.16.2 Kansainvälisen avun vastaanottamisen suorituskyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Kansainvälisen avun saamisen palvelut toteutuivat suunnitellusti. Kansainvälisen avun saamiseen liittyvissä suunnitelmissa on kehittämistarvetta yhdessä yhteistyöalueen kanssa.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Palvelut toteutuvat suunnitellusti. Suunnitelmissa on kuitenkin kehittämistarvetta.

Aluehallintoviraston arvio pelastustoiminnan palveluihin kuuluvien pelastustoimen tehtävien tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Ongelmaruutujen määrissä ei ole tapahtunut parannusta, ongelmaruutuja on kuusi kappaletta, joista kolmessa on ollut vähintään neljä tehtävää joka vuosi. Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika on pysynyt aikaisempien vuosien tasolla, mutta pelastusryhmää edellyttävä pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on pidentynyt. Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika on sitä vastoin nopeutunut, vaikkakin se on valtakunnallisesti verrattuna edelleen todella pitkä.

Palvelujen suorituskyykohtaisissa arvioinneissa ei aluehallintoviraston tietoon ole tullut merkittäviä puutteita. Kehittämistarpeita on erityisesti savusukellusta täydentävien sammutusmenetelmien sekä pintapelastusta täydentävien pelastusmenetelmien käyttöönotossa. Pienten paikkakuntien sopimushenkilöstön määrissä on muutamilla asemapaikoilla lisäämistarvetta. Rovaniemellä, Kemissä ja Torniossa pelastustoiminnan resurssit ja vuorovahvuudet ovat hyvät.

3 Pelastustoiminnan suunnitelmat

Tämä luku käsittelee suunnitelmia, joita pelastuslaitoksen on tehtävä pelastuslain mukaan. Suunnitelmat ovat arvioinnin kohteena olevien pelastustoimen palvelujen tuottamista tukevia asiakirjoja. Aluehallintovirasto arvioi suunnitelmien laatimista ja toteutumista hyvinvointialueen antaman selvityksen perusteella.

Pelastuslaitoksen tulee pelastuslain mukaan laatia hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat. Pelastuslaitosten tulee laatia pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvaa johtamista ja pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamista koskevat suunnitelmat yhteistoiminnassa keskenään ja pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavien pelastuslaitosten johdolla.

3.1 Hälytysohje

Pelastuslaitoksen tulee laatia hälytysohje pelastustoiminnassa tarvittavien voimavarojen hälyttämisestä yhteistyössä pelastustoimintaan osallistuvien, virka-apua antavien viranomaisten ja Hätäkeskuslaitoksen kanssa. Hälytysohje on laadittava siten, että hätäkeskus voi hälyttää pelastustoimintaan lähimmät tarkoituksenmukaiset yksiköt riippumatta siitä, miltä hyvinvointialueelta ne ovat.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Yhteistyöalueen yhteistyön kehittämisen myötä toimintaan liittyvät hälytysohjeet tarkastellaan uudelleen vuoden 2025 aikana.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Ohjeissa on yhteistyöalueen yhteistyön kehittämistä johtuvaa kehittämistarvetta.

3.2 Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnitelmat

Pelastuslaitoksen tulee tarvittaessa antaa apua toiselle pelastuslaitokselle pelastustoiminnassa. Pelastuslaitoksen tulee myös laatia yhteistyössä pelastuslaitosten yhteistyösuunnitelmat avun antamiseen varautumisesta sekä avun pyytämisestä ja antamisesta. Pelastuslaitosten tulee varautua pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamiseen yhteistyöalueen puitteissa ja tarvittaessa myös toiseen pelastustoiminnan yhteistyöalueeseen kuuluvan pelastuslaitoksen kanssa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Pelastuslaitoksella on laadittuna johtamisohje, joka toimii keskeisenä pelastustoiminnan johtamista ohjeena pelastusryhmästä, pelastuskomppaniatasolle. Johtamisohjeen tueksi on laadittu tarkentavia toimintasuunnitelmia, kuten viestiliikenneohje, onnettomuusviestintä ja ilmoitusohje. Yhteistyöalueen tilanne- ja johtokeskuksen käynnistyminen

huhtikuussa 2025 edellytti pelastuslaitoksen johtamissuunnitelman ja siihen liittyvien liitteiden päivittämistä.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Suunnitelmissa on yhteistyöalueen yhteistyön kehittämisestä johtuvaa kehittämistarvetta.

3.3 Yhteistyösuunnitelmat

Pelastuslaitoksen tulee laatia hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat. Valtion, hyvinvointialueen ja kunnan viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset ovat velvollisia osallistumaan pelastuslaitoksen johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun ja toimimaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa niin, että pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Pelastuslaitoksella on laadittuna johtamisohje, joka toimii keskeisenä pelastustoiminnan johtamista ohjeena pelastusryhmästä, pelastuskomppaniatasolle. Johtamisohjeen tueksi on laadittu tarkentavia toimintasuunnitelmia, kuten viestiliikenneohje, onnettomuusviestintä ja ilmoitusohje. Yhteistyöalueen tilanne- ja johtokeskuksen käynnistyminen huhtikuussa 2025 edellytti pelastuslaitoksen johtamissuunnitelman ja siihen liittyvien liitteiden päivittämistä.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Suunnitelmissa on yhteistyöalueen yhteistyön kehittämisestä johtuvaa kehittämistarvetta

3.4 Onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat

Pelastuslaitos vastaa hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämien pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevien suunnitelmien laatimisesta, mukaan lukien sammutusvesisuunnitelmasta.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Pelastuslaitoksella on laadittuna johtamisohje, joka toimii keskeisenä pelastustoiminnan johtamista ohjeena pelastusryhmästä, pelastuskomppaniatasolle. Johtamisohjeen tueksi on laadittu tarkentavia toimintasuunnitelmia, kuten viestiliikenneohje, onnettomuusviestintä ja ilmoitusohje. Yhteistyöalueen tilanne- ja johtokeskuksen käynnistyminen huhtikuussa 2025 edellytti pelastuslaitoksen johtamissuunnitelman ja siihen liittyvien liitteiden päivittämistä.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Suunnitelmissa on yhteistyöalueen yhteistyön kehittämisestä johtuvaa kehittämistarvetta.

3.5 Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat

Pelastuslaitoksen on laadittava onnettomuuden varalle ulkoinen pelastussuunnitelma yhteistyössä asianomaisen toiminnanharjoittajan kanssa alueille, joilla on pelastuslain mukaisesti ydinenergiailaitos, tuotantolaitos, kaivannaisjätteen alue, vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettävä ratapiha tai satama-alue. Pelastuslaitoksen ja toiminnanharjoittajan on huolehdittava yhteistyössä suunnitelmasta tiedottamisesta ja järjestettävä harjoituksia pelastussuunnitelman toimivuuden varmistamiseksi. Ulkoisen pelastussuunnitelman edellyttäviä kohteita on hyvinvointialueilla vaihteleva määrä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Lapissa on 18 ulkoisen pelastussuunnitelman kohdetta.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Ulkoiset pelastussuunnitelmat ovat Lapissa erinomaisella tasolla.

Aluehallintoviraston arvio pelastustoimen suunnitelmien tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Pelastustoiminnan suunnitelmissa on yhteistyöalueen yhteistyön kehittämisestä johtuvaa kehittämistarvetta.

Ulkoiset pelastussuunnitelmat ovat Lapissa erinomaisella tasolla.

4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

Pelastustoimen koulutus-, neuvonta- ja valistustehtävissä sekä pelastustoiminnassa voidaan käyttää apuna sopimuspalokuntia ja muita organisaatioita ja henkilöitä. Hyvinvointialue päättää, missä laajuudessa se käyttää vapaaehtoisia pelastustoiminnan palvelujen tuottamisessa.

Sopimuspalokuntien lisäksi pelastustoimen tehtävissä voidaan käyttää apuna muitakin toimijoita, kuten meri- ja järvipelastusyhdistysten yksiköitä, vapaaehtoista pelastuspalvelua, pelastusalan liittoja, pelastuskoiria sekä radioamatöörejä ja muita vapaaehtoistoimintaan perustuvia organisaatioita ja järjestöjä.

Tässä luvussa arvioidaan pelastustoimen vapaaehtoistoimintaan liittyvien tehtävien hoitamista, palvelujen tehtäväkohtaista tarvetta ja saatavuutta sekä niiden kehitystarvetta.

4.1 Sopimushenkilöstön, sivutoimisen henkilöstön sekä vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palvelujen tuottamisessa

Lapin sekä päätoimisella että sivutoimisella ja sopimushenkilöstöllä hoidettujen pelastustoiminnan tehtävien määrä vuonna 2024 oli 4 417 tehtävää. Pelkästään sivutoimisella ja sopimushenkilöstöllä hoidettujen pelastustoiminnan tehtävien määrä oli 1 717.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Sopimushenkilöstön sekä vapaaehtoisten käyttö toteutui pääsääntöisesti sovitusti. Poikkeamia huomattiin omavalvonnan mittareiden kautta joidenkin sopimuspalokuntien pelastustoiminnan valmiuden tuottamisessa. Vuonna 2024 laadittiin yhteistoimintasopimus Meri-Lapin meripelastajien kanssa. Lisäksi tehtiin palokuntasopimus Agnico Eagle Oy:n kanssa (Kittilän kultakaivos). Kehittämistarpeena on sopimuspalokuntien hälytysosastojen toimintavalmiuden ja suorituskyvyn kehittäminen erityisesti arkipäivisin.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Lapissa on pitkistä välimatkoista ja laajoista harvaan asutuista alueista johtuen erittäin suuri tarve sopimushenkilöstölle. Palvelut toteutuivat pääasiassa melko hyvin. Merkittävimpana kehittämistarpeena on sopimuspalokuntien hälytysosastojen toimintavalmiuden ja suorituskyvyn kehittäminen edelleen, erityisesti arkipäivisin.

4.2 Pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön, sopimuspalokunnan henkilöstön sekä vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Pelastustoimen viranomaisten tulee mahdollisuuksiensa mukaan edistää pelastustoimen tehtävissä käytettävien vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytyksiä. Vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytysten edistäminen sisältää taloudellista tukea, koulutuksellista tukea tai muuta yhteistyötä vapaaehtoisten organisaatioiden kanssa. Toimenpiteiden tulisi näkyä

kirjattuina tavoitteina ja toimenpiteinä muun muassa pelastuslaitosten toimintasuunnitelmissa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Pelastuslaitos tukee sopimuspalokuntatoimintaa pelastusasemaryhmissä pelastusasema- ja sopimuspalokuntakohtaisesti. Vapaaehtoistoimintaa edistetään ja kehitetään sopimuspalokuntien yhteistyöryhmän kautta. Sopimuspalokunnilla on edustaja pelastuslaitoksen johtoryhmässä.

Sopimushenkilöstön perus- ja täydennyskoulutusta on toteutettu voimassa olevan sopimushenkilöstön opetussuunnitelman mukaisesti. Koulutuksen suunnittelua, kehittämistä ja seurantaa toteutetaan tiiviissä yhteistyössä pelastuslaitoksen sekä sopimushenkilöstön ja yhteistyöviranomaisien kanssa.

Pelastuslaitoksen alueella on kohtalaisesti tarvetta peruskoulutukselle. Perus- ja täydennyskoulutusta on kehitetty ja järjestetty toimintaympäristön ja tehtäväkentän vaatimusten mukaisesti. Harva-alueella on ollut erityisesti tarvetta peruskoulutukselle.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Sopimuspalokuntien henkilöstön sekä vapaaehtoistoiminnan edistämiseen on panostettu, mutta sopimushenkilöstön tarve on niin suuri, että toiminnan edistämiseen tulee edelleen jatkossa panostaa.

4.3 Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan henkilön terveystarkastukset

Jos sopimuspalokuntaan tai muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluva savusukeltaja tai muuta vastaavaa raskasta työtä tekevä henkilö ei ole oikeutettu työsuhteen perusteella työterveyshuoltoon, hänelle on järjestettävä työterveyshuoltolain mukaisia tarkastuksia vastaavat terveystarkastukset ja muut ennaltaehkäisevät palvelut. Ennaltaehkäisevillä palveluilla ja terveystarkastuksilla on tarkoitus ehkäistä ja torjua pelastustoimintaan kuuluvasta työstä ja työolosuhteista johtuvia terveysvaaroja ja -haittoja ja suojella henkilön turvallisuutta, työkykyä ja terveyttä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan henkilön terveystarkastukset toteutuivat palvelutasopäätöksen mukaisesti. Palvelutarjontaa tulisi olla koko maakunnan alueella, pitkät välimatkat vaikuttavat saatavuuteen. Saatavuus vaihtelee maakunnan sisällä.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Sopimuspalokuntaan kuuluvan henkilöstön terveystarkastuksia tulisi olla tarjolla koko maakunnan alueella, jotta saatavuus olisi yhdenvertaista.

4.4 Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus

Pelastustoimintaan osallistuvilta sivutoimiselta sekä sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Toimintaympäristössä tai palvelutarpeessa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta. Matkailun johtuvat tehtävämäärät ovat hieman lisääntyneet, mm. maastopelastustehtävät. Koulutustarve tämän osalta on otettu suunnittelussa huomioon. Opetussuunnitelman mukaiset koulutukset on toteutettu koulutussuunnitelman mukaisesti.

Harva-alueella on ollut erityisesti tarvetta peruskoulutukselle ja vaihtoehtoisten sammutusmenetelmien kehittämiseksi. Osainvestointisuunnitelmassa on otettu huomioon näiden osalta myös kalustolliset hankintatarpeet.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Koulutukset on toteutettu koulutussuunnitelman mukaisesti. Harva-alueella on erityisesti tarvetta peruskoulutukselle ja täydentävien sammutusmenetelmien koulutuksen kehittämiseksi.

Aluehallintoviraston arvio pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Lapissa on pitkistä välimatkoista ja laajoista harvaan asutuista alueista johtuen erittäin suuri tarve sopimushenkilöstölle. Sopimushenkilöstön tarve on niin suuri, että toiminnan edistämiseen tulee jatkossakin edelleen panostaa.

Merkittävimpänä kehittämistarpeena on sopimuspälokuntien hälytysosastojen toimintavalmiuden ja suorituskävyyn kehittäminen erityisesti arkipäivisin. Harva-alueella on erityisesti tarvetta peruskoulutukselle ja täydentävien sammutusmenetelmien koulutuksen kehittämiseksi.

5 Väestönsuojelun palvelut

Liite 2.

6 Pelastustoimen palvelujen laatu ja sen kehittämistarve

6.1 Valtioneuvoston laadukkaan pelastustoimen järjestämiselle vahvistamien valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen hyvinvointialueella

6.1.1 Tavoite 1: Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Strategiset tavoitteet ovat kirjattuna palvelutasopäätökseen. Tavoitteet huomioidaan toimeenpanossa talousarvioraamin mukaisesti. Harva-alueella pelastuspalvelujen toimeenpanoon vaikuttaa henkilöstöresurssien vähyys.

6.1.2 Tavoite 2: Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksen tavoitteena on tilanne, jossa pelastustoimen palvelut muodostavat todellisia riskejä sekä onnettomuusuhkia vastaavan kokonaisuuden.

6.1.3 Tavoite 3: Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Onnettomuuksien ehkäisy perustuu riskianalyysin havaintojen ja onnettomuuskehityksen seurantaan. Palvelutuotantoa on kehitetty mm. vakiomalla toimintatapoja sekä kouluttamalla henkilöstöä. Painopisteenä on ollut ja on siirtyä määrällisestä suorittamisesta palvelujen laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.

6.1.4 Tavoite 4: Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Toiminnan painopisteiden ja strategisten päämäärien tarkoituksena on varmistaa pelastustoimen palvelujen järjestäminen laadukkaasti, yhdenmukaisesti ja kustannusvaikuttavasti sekä ohjata pelastuslaitosta siihen, miten määritelly palvelutaso saavutetaan ja ylläpidetään. Toiminnan keskeinen lupaus on "Mereltä tuntureille, kaupungeista erämaihin – turvanasi Lapissa!".

6.1.5 Tavoite 5: Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Pelastuslaitoksen poikkeusolojen suunnitelmakokonaisuus sisältäen sodanajan suunnitelmat on päivitetty. Suunnitelmia yhteensovitetään pelastustoimen riskianalyysin, hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouden, kuntien ja muiden viranomaisten kanssa.

Normaali- ja poikkeusolojen uhkamallien edellyttämiin väestön suojaamisjärjestelyihin on varauduttu realistisesti toteutettavissa olevin järjestelyin ja kustannuksin.

Pelastustoimen oman toiminnan jatkuvuuden hallintaa on kehitetty erityisesti polttoainehuollon osalta.

6.1.6 Tavoite 6: Pelastustoimen kansainvälinen toiminta on aktiivista, suunnitelmallista ja kytkeytyy pelastustoimen kansallisiin rakenteisiin

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Lapin alueen raja-alueyhteistyö perustuu Pohjoismaiden ja Barentsin alueen pelastuspalvelujen yhteistyösopimuksiin, jotka ovat valtiosopimuksia. Lapin hyvinvointialue on sopinut yhteistyöasioista tarkemmin joidenkin Ruotsin ja Norjan rajakuntien kanssa. Lapin pelastuslaitoksen raja-alueiden pelastusasemaryhmät vastaavat päivittäisestä yhteistoiminnasta. Lisäksi valmiudessa on laajoja, pitkäkestoisia tai erityisosaamista vaativia tehtäviä varten (rauniopelastaminen, maastopalo ja tulvantorjunta) Pohjois-Suomen yhteinen arktinen pelastusjoukkue ja HCP – moduuli (suurtehopumppumoduuli).

6.1.7 Tavoite 7: Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Tilannekuvaa ylläpidetään pelastuslaitoksen operaatiokeskuksessa. Tilastotietoja hyödynnetään palvelutarpeen suunnittelussa. Omavalvonnalla seurataan palvelujen laatua ja saatavuutta. Lapin pelastuslaitos on mukana pelastuslaitoksien yhteistyössä kehittämässä tiedolla johtamista ja yhtenäistä tiedonhallintaa.

6.1.8 Tavoite 8: Pelastustoimen investoinnit tukevat palvelutuotannon vaikuttavuutta

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Tavoitteet on huomioitu investointisuunnitelmissa.

6.1.9 Tavoite 9: Pelastustoimen hallinto- ja ohjausjärjestelmä on selkeä

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen pelastus- ja valmiuslautakunta ohjaa strategisten tavoitteiden toteutumista.

6.2 Sisäministeriön ja hyvinvointialueen neuvotteluissa sovittujen suositusten toteutuminen hyvinvointialueella

Sisäministeriö on asettanut vuosille 2023-2026 seuraavat tavoitteet:

1. Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
2. Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
3. Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
4. Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumisen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.
5. Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastusalan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.

Taulukko 6 Tulipalojen määrässä tapahtunut muutos suhteessa asetettuun tavoitteeseen. Mukana kaikki tulipalot hyvinvointialueittain.

Alue	Verrokkiarvo (=2022)	Tavoitetaso 2030	2023 (kpl)	2023 tasaisen vauhdin tavoitteesta %	2024 (kpl)	2024 tasaisen vauhdin tavoitteesta %
Etelä-Karjala	320	160	307	102 %	295	105 %
Etelä-Pohjanmaa	563	282	512	97 %	592	120 %
Etelä-Savo	334	167	336	107 %	358	122 %
Helsinki	890	445	910	109 %	793	102 %
Itä-Uusimaa	283	142	316	119 %	209	84 %
Kainuu	197	99	167	90 %	199	115 %
Kanta-Häme	374	187	422	120 %	417	127 %
Keski-Pohjanmaa*	171	86	152	95 %	189	126 %
Keski-Suomi	523	262	559	114 %	592	129 %
Keski-Uusimaa	844	422	854	108 %	805	109 %
Kymenlaakso	477	239	464	104 %	429	103 %

Lappi	617	309	636	110 %	640	119 %
Länsi-Uusimaa	824	412	883	114 %	809	112 %
Pirkanmaa	1036	518	1009	104 %	976	108 %
Pohjanmaa*	424	212	347	87 %	329	89 %
Pohjois-Karjala	369	185	392	113 %	460	142 %
Pohjois-Pohjanmaa	853	427	862	108 %	902	121 %
Pohjois-Savo	570	285	525	98 %	662	133 %
Päijät-Häme	496	248	515	111 %	529	122 %
Satakunta	691	346	584	90 %	603	100 %
Varsinais-Suomi	1083	542	1209	119 %	1088	115 %
Yhteensä	11939	5970	11961	107 %	11876	114 %
*Kruunupyy, Luoto, Pietarsaari laskettu Pohjanmaan verrokkiarvoon						

6.2.1 Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Onnettomuuksien ehkäisyssä valvontaa uudistetaan laadukkaammaksi ja vaikuttavammaksi viisivaiheisella valvontaprosessilla ja lisäämällä asiantuntija osaamista.

6.2.2 Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Valtakunnallinen tavoite puolittaa tulipalojen määrä ei tule toteutumaan vuoteen 2030 mennessä.

Valvonta on keskittynyt määräaikaan A1-A6 valvontakohteisiin ja näissä laadun parantamiseen. Matkailun voimakas kasvu on ollut osin hallitsematonta. Kysynnän ylittäessä tarjonnan on uusia majoitustiloja ja -muotoja otettu ja otetaan käyttöön kasvavalla riskillä. Matkailukohteiden palokuolemat ja rakennuspalot eivät onnettomuustilastoissa erottuneet vuoteen 2018 asti. Tilanne on muuttunut ja alkaa tuoda uhkaa turvallisuuden tunteeseen asiakkaan valitessa lomakohdettaan.

Nykyiset onnettomuuksien ehkäisyn resurssit eivät ole mitoitettu nykyiseen tilanteeseen ja onnettomuuksien ehkäisyn taso ei ole riittävää. Matkailun kasvu ja ikäihmisten monimuotoinen asuminen ovat aiheuttaneet lisäresurssitarpeen ja

puolittamistavoite lisää tätä tarvetta. Matkailua palvelevien vapaa-ajan ja asuinrakennuksien ja ikäihmisten monimuotoiseen asumisen valvontaan, ohjaukseen, neuvontaan ja turvallisuusviestintää tarvitaan lisää resurssia.

6.2.3 Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Harva-alueen pelastusasemaryhmien henkilöstömäärää on lisätty.

6.2.4 Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Pelastuslaitos on lisännyt väestönsuojeluun varautumisen resursseja vuonna 2023 valmiussuunnittelijan viralla. Vuonna 2024 valmiussuunnittelijan virka on ollut täyttämättä.

6.2.5 Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastusalan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Pelastuslaitoksella on työsuojeluorganisaatiossa oma työsuojelupäällikkö, miehistöllä ja päällystöllä omat työsuojeluvaltuutetut sekä työsuojeluasiamiehiä. Pelastuslaitoksen työhyvinvointikyselyjen tulokset ovat olleet hyviä ja erottuneet positiivisesti Laphan organisaatiossa. Pelastuslaitoksella sairaspöissaolat ovat hyvinvointialueen aikana puolittuneet ja suunta on ollut laskeva.

Aluehallintoviraston arvio hyvinvointialueen selvityksessä määrittämästä pelastustoimen palvelujen laadusta sekä kehittämistarpeesta:

Selvityksen mukaan palveluiden laatuun on panostettu. Toimintaympäristön muutokset sekä rahoituksen niukkuus haastavat palvelutuotantoa.

Tulipalojen puolittamisen tavoitteen toteuttamiseksi ei ole tehty sellaisia toimenpiteitä, että tavoite saavutettaisiin.

7 Pelastustoimen investointien tarve ja vaikutukset

7.1 Investointien tarve

Hyvinvointialueen tulee valita pelastustoimen osasuunnitelmaan pelastustoimen järjestämisen kannalta tärkeimmät investoinnit sekä niitä vastaavat sopimukset. Aluehallintoviraston tehtävänä on arvioida pelastustoimen investointien tarvetta. Arviossa on kiinnitettävä huomiota siihen, että investoinnit ovat riskejä vastaavan palvelutason edellyttämiä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Ajoneuvoista on erillinen hankinta ja kiersuunnitelma listaus. Vuodelle 2027: raskaat ajoneuvot, kaksi sammutusautoa, yksi säiliösammutusauto ja yksi nostolava-auto. Kevyitä ajoneuvoja, kuten johto-, ja miehistöautojen tarve on kaikkiaan yhdeksän kappaletta. Maastoajoneuvoja, moottorikelkkoja kaksi kappaletta ja mönkijöitä kaksi kappaletta sekä kaksi potilaankuljetuskammia. Eri kokoluokan aluksia ja veneitä on tarve hankkia viisi kappaletta. Paineilmalaitteita on tarve uusia 20 kappaletta. Paineilmalaitteiden huolto- ja puhdistuslaitteita on tarve uusia kolme kappaletta. Letkunpesulinjasto sekä muuta armatuuri kalustoa tulee uusittavaksi vuonna 2027. Varautumisen näkökulmasta tulee hankittavaksi uusia väestöhälyttimiä sekä polttoaineen jakelun omavaraisuuden varmentamisen lisääminen hankkimalla lisää polttoaineen jakelusäiliöitä. Akkukäyttöisten pelastusvälinesarjojen hankkimistarve on myös välttämätöntä, jotta saadaan poistettua vanhoja käyttöikänsä päähän tulevia hydraulisia välineitä.

Investointisuunnitelmassa esille tuodut kalusto- ja laitteistotarpeet ovat pelkästään oman alueen tarpeita ja välttämättömiä toimintakyvyn turvaamiseksi.

Aluehallintoviraston arvio investointien tarpeesta

Alustavassa investointisuunnitelmassa esitetyt investoinnit ovat hyvin perusteltuja ja välttämättömiä palvelun laadun, saatavuuden ja kustannusvaikuttavuuden ylläpitämiseksi.

7.2 Investointien vaikutukset

Hyvinvointialueen tulee osasuunnitelmassa arvioida investointien vaikutuksia pelastustoimen palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen, laatuun ja kustannusvaikuttavuuteen. Aluehallintoviraston tehtävänä on arvioida investointien vaikutuksia.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Vuoden 2024 hankinnat on toteutettu investointisuunnitelman mukaisesti. Näillä hankinnoilla ja toimilla on parannettu merkittävästi pelastustoimen suorituskykyä, jolloin tuottavuus on lisääntynyt. Uusi kalusto ja uudet suojarusteet ovat myös lisänneet työturvallisuutta pelastustoimen tehtävillä.

Aluehallintoviraston arvio investointien tarpeesta ja vaikutuksista:

Alustavassa investointisuunnitelmassa esitetyt investoinnit ovat hyvin perusteltuja ja välttämättömiä palvelun laadun, saatavuuden ja kustannusvaikuttavuuden ylläpitämiseksi.

Aluehallintoviraston tietoon ei ole tullut mahdollisuuksia vähentää tai korvata suunniteltuja investointeja yhteistyöalueen yhteisillä tai valtakunnallisilla investoinneilla.

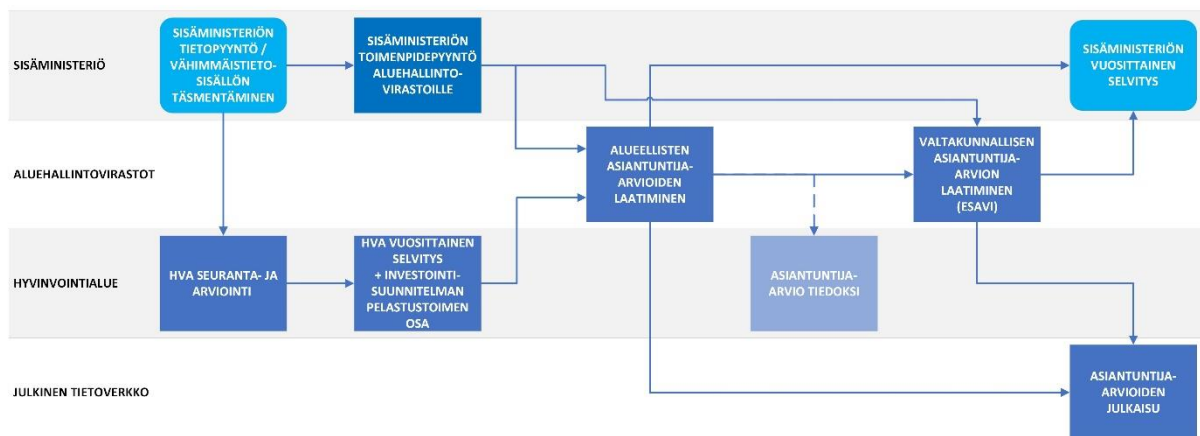
8 Menetelmät ja laatuseloste

Arvioinnin tietopohja

Aluehallintoviraston laatima asiantuntija-arvio perustuu sekä määrälliseen tietoon että laadulliseen aineistoon. Arvioinnin keskeisen tietopohjan muodostaa hyvinvointialueen vuosittainen selvitys. Asiantuntija-arvion pohjana olevaa tilannekuvaa on laajennettu hyödyntämällä pelastustoimen tilastojärjestelmä PRONTO:sta haettuja tietoja sekä dokumenttiaineistoja järjestäjätahojen hallinnosta, toimintatavoista, suunnitelmista ja päätöksistä. Arvioinnissa on lisäksi hyödynnetty aluehallintovirastojen valvontahavaintoja ja muita kansallisten viranomaisten laskelmia ja selvityksiä.

Tietopohja arvion tekemiseksi on koottu tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen pelastustoimen kanssa. Asiantuntija-arvion laatimisen prosessi on kuvassa X.

Kuva 3: asiantuntija-arvion laatimisen prosessi

Tietopohjan avoimuus, saatavuus ja laatu

Tilastollinen tieto on peräisin hyvinvointialueen tekemän vuosittaisen selvityksen lisäksi pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastojärjestelmästä (PRONTO), jonka aineisto muodostuu ennen vuotta 2023 toimineiden alueellisten pelastustoimen organisaatioiden sekä uusien hyvinvointialueiden pelastustoimen ylläpitämistä toimenpide- ja resurssirekistereistä. Muut tietolähteet ovat pääasiassa julkisesti ja avoimesti saatavilla olevia. Arvioinnissa käytetyn laadullisen dokumenttiaineiston tiedot on merkitty lähdeviittauksin. Tilastotiedot on poimittu suoraan rekisteristä ilman valtakunnallista tarkistusta. Aluehallintovirastojen raportit valvontahavainnoista ovat avoimesti saatavissa aluehallintoviraston verkkosivuilta.

Muusta tietopohjasta poiketen alueiden kanssa käydyt keskustelut ja niiden aineistot eivät ole julkisia. Yhteisten keskustelujen kautta alueiden edustajat ovat osallistuneet arviointiin, ja heillä on ollut myös mahdollisuus kommentoida valmistuvia arviointitekstejä.

Henkilöstön henkilötyövuosien jakaantuminen eri palveluluokkiin perustuu arvioon. Arvion tekemiseen ei ole valtakunnallista yhtenäistä ohjetta, joten eri pelastuslaitoksilla arviointi on voitu tehdä erilaisin menetelmin.

9 Liitteet

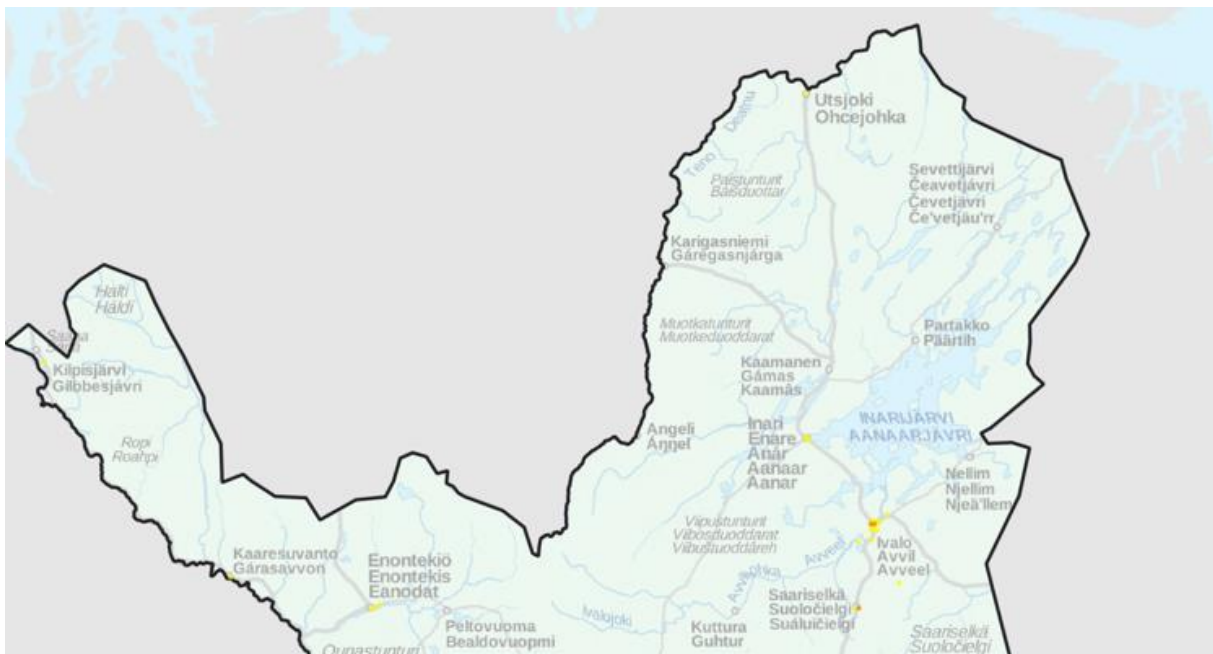
Liite 1: Karttakuva pelastustoimen riskiruuduista

Liite 2: Luku 5, Väestönsuojelun palvelut TLIV

Liite 1

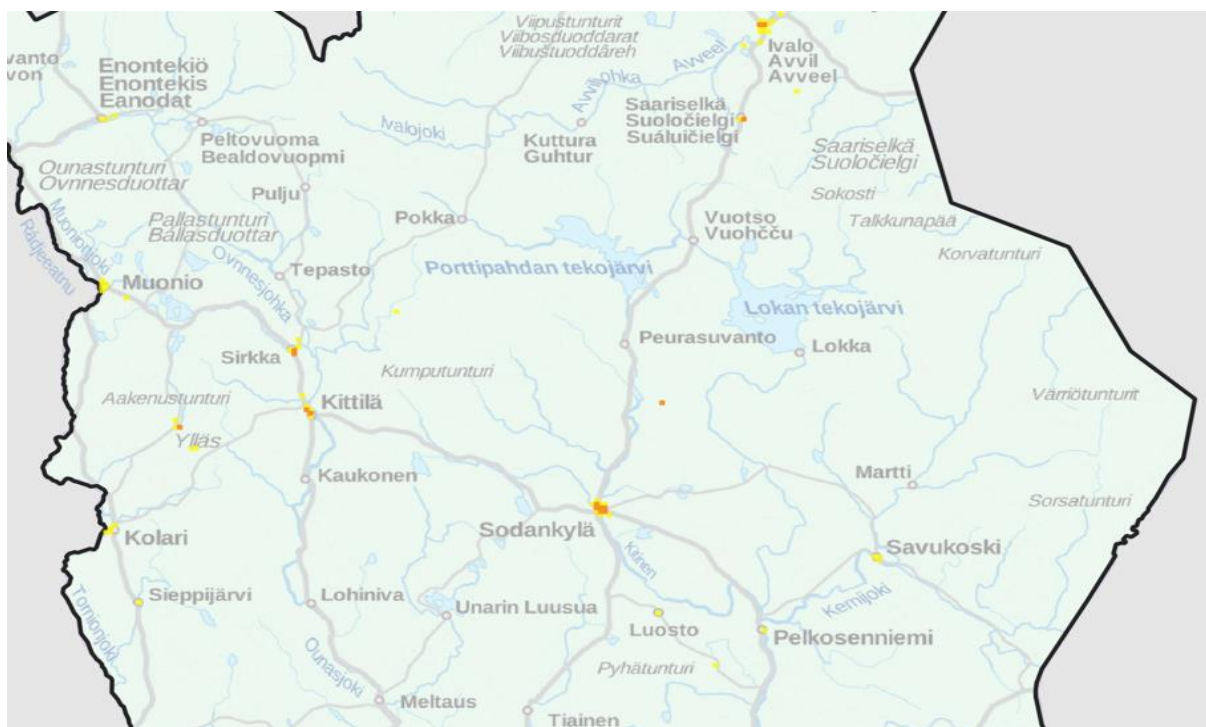
Pelastustoimen riskiruudut, Pohjois-Lappi

I-riskiluokan alue ■ II-riskiluokan alue ■ III-riskiluokan alue ■

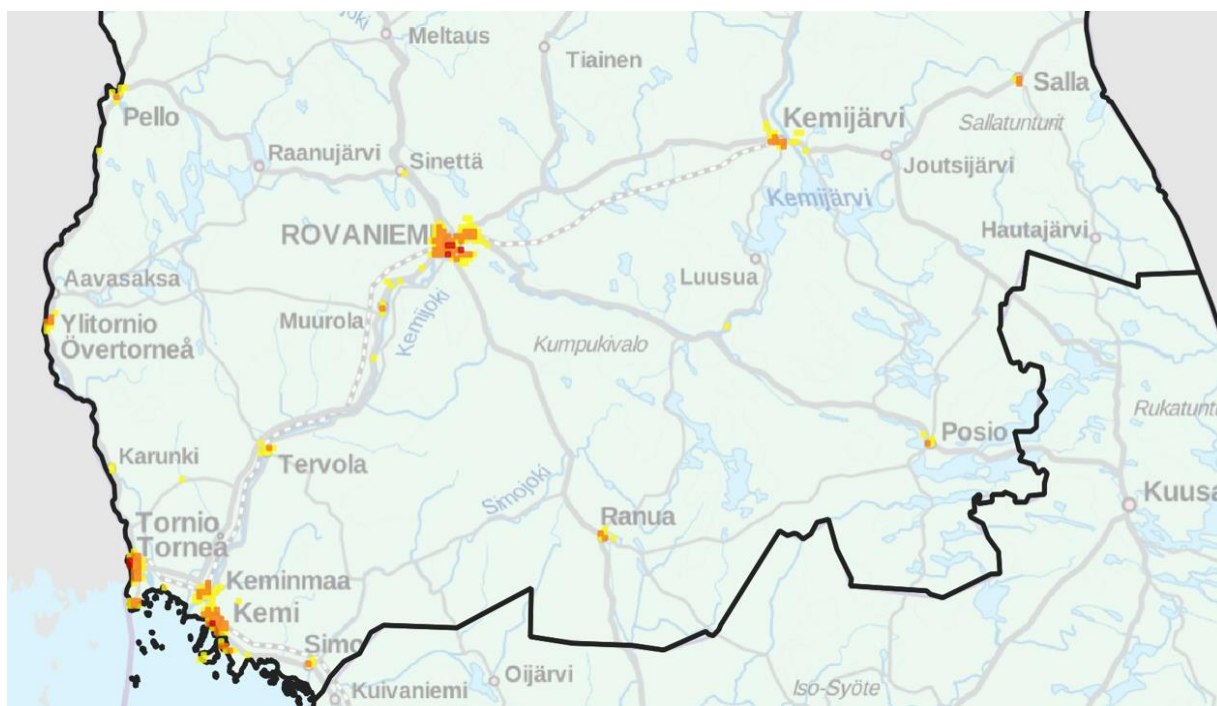
Pelastustoimen riskiruudut, Keski-Lappi

I-riskiluokan alue ■ II-riskiluokan alue ■ III-riskiluokan alue ■

Pelastustoimen riskiruudut, Etelä-Lappi

I-riskiluokan alue ■ II-riskiluokan alue ■ III-riskiluokan alue ■

10 Lähteet ja arvioinnissa käytetty tausta-aineisto

[Pelastuslaitosten palontutkinnan käsikirja \(2014\), Suomen Kuntaliitto.](#)

Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO.

[Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje, sisäasiainministeriön julkaisu 21/2012.](#)

Lapin aluehallintovirasto

Rovaniemi

2025